

КАРАЛІ СЕНСАЦЫЙ І «КАРАЛІ ЕФРАСІНІН»

Днямі грамадскасць узрушыла навіна: нібыта аўкцыённы дом «Paragis» збіраецца выставіць на продаж каралі Ефрасініні Полацкай.

Так маглі выглядаць каралі славянскіх XII—XIII стагоддзяў.

«Paragis» — вядомая крыніца падобных сенсацыйных заяў. Гэты аўкцыённы дом, які заснаваны ў сакавіку 2004 года, некалькі гадоў таму паведамляў пра продаж невядомага да гэтага часу пэўна, які быў створаны на дошцы. Аўтарам быў пазначаны Марк Шагал. Твор быў прададзены за 650 тысяч долараў.

Цяпер размова можа ісці пра кошт, які значна перасягае гэтую лічбу. Інфармацыйныя агенствы называюць лічбу ў 1,5 мільяна еўра. Калі гаворка ідзе пра нейкі невядомы дагэтуль артыфакт такога старажытнага паходжання, то цікава, ці можа быць сапраўды вельмі вялікая, адпаведна будзе ўзнамацца і сума, якая прапануецца за яго. Іншая справа, што калі гаворка ідзе пра сапраўдны твор старажытнага паходжання, які мае дачыненне да гісторыі нашай краіны, то цікава, ці можа павінна быць найперш з боку дзяржаўных культурных установаў. Аднак сумненняў чужа больш, чым слоў ваў даверу. Напэўна, нездарма. Сенсация — цікавая рэч, аднак у такіх выпадках патрэбна ацэнка вельмі аўтарытатных экспертаў, якая засведчыць, што гэта не штучна раздута мильная бубалка. Трэба заўважыць і тое, што ўжо некалькі гадоў не было чужа пра гучныя продажы аўкцыённага дома «Paragis».

— Нама абгрунтаваных доказаў таго, што гэтыя каралі належаць Ефрасініні Полацкай, — пракаментаваў інфармацыю пра калітоўнасць, якую збіраюцца выставіць на аўкцыён, **загаднік аддзела гісторыі Беларускага Сярэдняга ўніверсітэта і пачатку Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі Аляксандр ГРУША.** — Калі б пацвердзілася інфармацыя толькі пра каралі XII-XIII стагоддзяў, гэта ўжо стала б сенсацияй. Ніхто не можа выключыць верагоднасць таго, што такія каралі могуць знаходзіцца ў нейкай прыватнай калекцыі. Аднак, каб пацвердзіць, па-першае, час, якім датуецца тая ці іншая рэдкасць, па-другое, яе прыналежнасць, неабходна прыцягнуць спецыялістаў, каб яны правялі экспертызу. Наколькі мне вядома, падобных заяваў у Інстытут гісторыі не паступала. Акрамя таго, калі нейкая рэч мае навуковую каштоўнасць, інфармацыя пра яе абавязкова будзе ў адпаведнай літаратуры, але нічога падобнага пра «каралі Ефрасініні Полацкай» я не сустракаў.

Безумоўна, да свайго пострыгу ў 12-гадовым узросце полацкая князёўна Прадслава насіла каралі, патульчачы гісторыю, бо ў той час каралі былі абавязкова часткай жаночага касцюма і выконвалі розныя функцыі, былі не толькі ўпрыгожэннем. Аднак вызначыць прыналежнасць любых каралёў наўрад ці магчыма.

Ларыса ЦІМОШЫК, Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

На ўзлётную паласу ў любое надвор'е

Авіамадэлісты Мінскага палаца дзяцей і моладзі нясуць мадэлі самалётаў на выпрабавальную палёту.

Фота Аляксандра МЕШЧУКА

Налічаная сярэдняя зарплата рабочых і служачых у снежні 2008 года склапае Br1 млн 20 тыс. 299.

БЕЛТА.

БЕЛАРУСЫ ВЫБРАЛИ ПРАДУКТЫ ГОДА

Вынікі конкурсу «Прадукт года 2008» агучылі ўчора арганізатары конкурсу ў межах III харчовага бізнес-форуму. Пераможцы ў больш за тасьмідзесяці намінацый харчовых тавараў былі вызначаны падчас агульнарэспубліканскага сацыялагічнага даследавання, праведзенага лабараторыяй «Новак».

Спецыялісты апыталі 1200 чалавек рознага ўзросту і сацыяльнага становішча на прадмет іх любімых харчовых тавараў ва ўсіх беларускіх гарадах з насельніцтвам больш за 50 тысяч чалавек. Прычым людзям трэба было выбіраць не са спісу прапанаваных тавараў, а самім называць любімую сям'яну ці хлеб.

Такім чынам, **калі хочаце зрабіць, напрыклад, самы лепшы бургэр/булгач 2008 года, то адрэжце лустачку хлеба «Нарачанскага», намажце яго маслам «Бярэсце», пакладзіце зверху кавалачак кілбаскі Ваўкаўскага мясакамбіната і наліце ў кубачак малака або кефіру «Савашкін прадукт».**

На адрэсцы форуму намеснік міністра эканомікі Андрэй Тур адзначыў:

— Гэты бізнес-форум праходзіць не ў вельмі просты час, нават нягледзячы на тое, што мы дастакова паспяхова завяршылі мінулы год і па ўсім макраэканамічным паказчыкам, акрамя двух, не толькі выканалі прагнознае паказчыкі, але і перавыканалі іх. І, што самае галоўнае, сельская гаспадарка такаса за доўгія гады пераагнула прагнознае тэмы свайго развіцця. Але з другога боку, цяперашні год вельмі-вельмі няпросты, бо на нас сур'ёзна ўплыў робіць фінансва-эканамічны светны крызіс. Быццам бы і пагро-

зы рынку харчавання няма, бо ўсе людзі есці хочучы, але ўсё ж-так і праблемы будучы нпроста.

Андрэй Мікалаевіч абазначыў перад прысутнымі вытворцамі тры аспекты, якія трэба ўлічваць пры гаспадарчай дзейнасці ў 2009 годзе. Па-першае, шмат што будзе залежаць ад саміх вытворцаў, ад таго, якія зможуць насыціць рынак харчовых тавараў па асартыментам і якасці і тым самым стварыць камфортны асяродок для спажывцоў. Па-другое, намеснік міністра эканомікі папярэдзіў, што агульная палітыка імпартазамышчэння можа закрануць і вытворцаў, напрыклад, што дзятчыны сыравіны ці новага абсталявання. Тут жа ён і нагадаў вытворцам, што перад імі стаіць вялікая задача па-максімуму пашырэння экспарту. Ну і нарэшце, Андрэй Тур звярнуў увагу на тэму ўмовы, якая закране фірмы ў сувязі з крызісам, — гэта памеры і аб'ёмы крэдытавання.

— Якіяна прадукцыя, добрая брэндзі і маркеттынг ды-высокі ўзровень развіцця — гэта будзе залог на-яўнасці ў вас зваротных сродкаў для зніжэння на-гружкі крэдытавання.

Дарэчы, у гутарцы з журналістамі Тур прызнаўся, што сам купляе ў асноўным беларускі харчы:

— Хлеб я купляю беларускі, малако нашае, сыр, миса, каўбаса таксама. Ну, марапрадукты, вы ў са-май назве бачыце, што мора ў нас няма... Было б мо-ра, то і іх купляў бы свае. Віно? Неж не зяртаў у-вогні... Хутчэй за ўсё, неж традыцыйна складала, што аб італьянскія, або іспанскія віны. Вось шампанскае — нашае. Гарэлку, калі п'ём — таксама нашу.

Павел БЕРАСНЕЎ

Беларускія тавары-пераможцы ў сваіх намінацыях:

- Хлеб чорны** — «Нарачанскі»
- Шаклад і шакладныя цукеркі** — «Камунарка»
- Печыва** — «Слодыч»
- Малако, кефір, ёгурт, смятана** — «Савашкін прадукт»
- Главазваныя сыркі** — «Малочная краіна»
- Тварог** — «Вясковы»
- Сыр цвёрды** — «Белавескія сыры»
- Масла сметанкавае** — «Бярэсце»
- Маргарын** — «Залатая кропля»
- Маянэз** — «Правансал»
- Марозіва** — «Марозпрадукт»

- Мінеральная вада** — «Дарыда»
- Сок** — «Дюж»
- Піва** — «Крыніца»
- Гарэлка, каньяк** — «Крышталь»
- Дзіцячае харчаванне** — «Беллакт»
- Чысы, сукеркі** — «Анега»
- Семкі** — «Нікіцін»
- Макаронныя вырабы** — «Барымак»
- Каўбасы** — Ваўкаўскі мясакамбінат
- Пельмені** — «Ваўкаўская»
- Яйкі** — «1-я Мінская птушкафабрыка»
- Мука** — «Лідская мука».

- Пацёрка лаўрэатаў Гран Пры «Прадукт года 2008»:**
- ЗП «Кокса-Кола Беўрыджыз Беларусія»
 - РУП «Крышталь»
 - РУСВП «1-я Мінская птушкафабрыка»
 - ААТ «Бабушкіна крынка»
 - ТМ «KURCHAREK» РРП «ПРЫМАТ» (Польшча)

Інжынераў з заробкам да 1 млн патрабуецца шмат, а вакансій таваразнаўцаў няма

Антыкрызісная эканоміка

«Шукаю любую работу» — гэта аб'ява п'яцідзесяцігадовага мужчыны ў «Бягучым радку» мясцовага тэлеканала адразу ж на-вавае думкі пра светны фінансва-эканамічны крызіс. Ня-ж і сапраўды трэба, як кажуць, чапляцца за любую саломі-нку? Аднак знаёмства з прапановамі Гродзенскай гарадской службы занятасці пераконвае, што вакансій хоць і менш, чым яшчэ год таму, але па-ранейшаму шмат — самых розных і, вядома ж, з рознай зарплатай.

Спачатку прыгадваюць знакамці твор Аркадзя Райкіна пра інжынераў і таваразнаўцаў і па-каваміся, якая ж сёння сітуацыя з гэ-тымі прафесыямі на рынку працы. Дык вось, па апошніх звестках службы занятасці, ныводнай вакан-сіі таваразнаўцаў у абласным цен-тры няма. Затое патрабуюцца 43 інжынеры рознага профілю, у асноўным у праектнай і будаўні-цкай арганізацыі з заробкам да 1 мільёна рублёў. А вось інжыне-ру-праграмісту ў адным з каледжаў прапануюць (цяжка паверыць, але факт) «ажно» 219 тысяч рублёў. Ня-жю нехта пойдзе на такі не-проста нікі, а зневажальны зароб-ка? Менш, 176 тысяч рублёў, зар-плата толькі куконнага рабочага ў ведамаснай асця-скаду, праўда, яшчэ абяцваюць прамію і бясплат-ны праезд адзін раз у год па Снд і Беларускай чыгуначцы.

Чыя яшчэ праца ацэньваецца, мякка кажуць, вельмі сціпла? Бі-бліяграф у навуковай бібліятэцы (235 тыс. руб.), выкавальнік у ін-тэрнаце (276 тыс. руб.), памочні-ка выкавальнік у асця-скаду (250-280 тыс. руб.), большасці са-нітарак у медучастках (прыклад на 250 тыс. руб.). Выкладаць спе-цыяльныя дысцыпліны ў каледж запрашаюць за 330 тыс. руб. (та-кая ж зарплата, дарэчы, і ў рабо-чага па доглядзе жывёл у запар-ку), а праца загадчыка мастацка-пастановавай часткі, рэжысёра па-становаўшчыка і мастака-па-становаўшчыка ў абласным тэатры ля-лек ацэньваецца ў 360 тыс. руб.,

Па-ранейшаму шмат, хоць так-сама менш у параўнанні з тым жа перыядам мінулага года, вакансій слесару (найбольшая зарплата ў сістэме ЖКГ — 900 тыс. руб.), ша-фёраў (калі аўтобуснаму парку № 1 патрабуюцца 50 вадзіцель-цаў, зарплата — 1,2 млн руб.), пра-дзю-цаў (з заробкам максімум 550 тыс. руб.), электрамонтэраў (да 1 млн руб.).

А вось на юрыста заяўка толь-кі адна (зарплата — 500 тысяч рублёў) і абавязкова — з вопытам працы), на эканаміста — чатыры (300 тыс. руб. — 1 млн руб.), га-лоўнага бухгалтара — тры (да 1 млн руб., стаж). Таксама 1 млн руб. можна зрабіць і гручыкам на мясакамбінаце (ва ўзросце да 35 гадоў), але папярэджаюць, што праца звязана з фізічным на-пружаннем і нізкай тэмпературай.

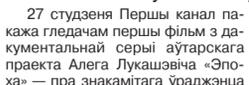
Акрамя таго, можна стаць на-чалнікам, ёсць шэраг вакансій з-такім назвай. Заробак начальні-ка гаража — 700 тыс. руб., учас-тка ў сістэме ЖКГ — 1 млн руб., начальніка праектнага бюро ў будтрэсце — 1,4 млн руб. (стаж — не менш за восем гадоў). А са-ма мя высокая зарплата ў нача-льніка аддзела ў праектным ін-сты-туце — 1,7 млн руб., але зноў жа пры наяўнасці вопыту працы па гэтай спецыяльнасці.

Дарэчы, адна з мясцовых га-зет падала ў службу занятасці і заяўку на карэспандэнта — спе-цыяльнага, з заробкам 600 тысяч рублёў. Праўда, гэтым шанцам наўрад ці скарыстаецца вышэйна-званы мужчына, які шукае «любую работу». А вось уладкавацца ра-бочым па комплекснай уборцы і ўтрыманні домаўладанняў (двор-нікам) з зарплатай паўмільёна рублёў можна.

Барыс ПРАКОПЧЫК. (Працяг тэмы на 5-й стар.)

БЕЛАРУСКАЕ РЭХА Ў САНТ'ЯГА

Па слядах слаўтага навукоўца Ігната Дамейкі журналісты аб'ехалі паўсвету

27 студзеня Першы канал па-кажа гледачам першы фільм з да-кументальнай серыі аўтарскага праекта Алега Лукашэвіча «Эпо-ха» — пра знакамітага ўраджэнца беларускай зямлі, навукоўца Ігна-та Дамейку. Географ, геолог, пры-родазнавец, нястомны вандроў-нік, ганаровы грамадзянін Чылі — гэта далёка не поўны пералік та-го, што варта ведаць аб нашым сучайніку.

Творчая група Алега Лукашэ-віча, дарэчы, працавала над сер-ыйяй дакументальных фільмаў пра Дамейку на працягу двух гадоў. Дзеля таго, каб прасачыць усе па-вароты лёсу героя, журналістам да-валяло бесьці здымкі ў Беларусь, Вялікабрытаніі, Францыі, Гер-маніі, Бразіліі і Чылі. Менавіта ў апошняй краіне Ігнат Дамейка пра-вёў вялікую частку жыцця, стаў яе ганаровым грамадзянінам, рек-тарам універсітэта ў Сант'яга і Чылі ёсць горад і горны хрыбет у Кардыль-ерах, названыя імем Дамейкі —

дзе Расійскай імперыяй да-звол на прыезд Да-люск, адкрыта чыліскім астраномам малая пла-нета.

Зрэшты, у космасе здымачная група па-разумелым прычынам па-бываць не змогла, а вось дом у Сант'яга, дзе жыў слаўны вучо-ны, адшукала, таксама як і яго прамых спад-чыніцаў. Карэспандэн-ты Белтэлерадыёкампа-ніі пабывалі на шахтах се-рабра і медзі, размешчаных у 500 км ад горада, і высветлілі, што частка гэтых шахтаў, якія ад-крыў у XIX стагоддзі наш аймак, да-гэтуль дзейнічаюць. Стваральнік шмат працаваў і з архівамі, ад-шукаваючы рэдкія фатаграфіі і да-кументы, некаторыя з якіх публі-ка ўбачыць упершыню — як, на-прыклад, выдданыя ў 1884 го-

дзе некалькі гадоў таму, сьвяр-джае, што пейзаж на карціне пра-дзедна, які захоўваецца ў Сант'-яга, да самых дробных дэталей су-падае з убачаным ля сядзібы... Цалкам серыя фільмаў пра Ігна-та Дамейку будзе паказаная на Першым канале з 27 па 30 сту-дзеня ў вярчэнні эфіру.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

КОРАЙ раскрытых душ і дзвярэй

КОНКУРС «ЛЕПШАЯ СЯДЗІБА ГОДА»

3 гаспадарамі гэтай сядзібы — Юрай і Святланай Агаркамі «Звязда» знаёміла сваіх чытачоў яшчэ ў верасні 2005 года. Матэрыял называўся «Уцёкі ад спакою» — менавіта так можна назваць рашэнне гэтых людзей, гараджан па месцы свайго нараджэння і сталення, заняцця аграратарызмам. І цяпер, пабачыўшы на свае вочы дзясяткі сядзібаў, разумееш: тое, што ў іх атрымліваецца, найбольш поўна адпавядае названаму віду вясковага бізнесу.

Парадокс вясковага адпачынку

Паспрабую патульчачы. Сядзі-бы ёсць розныя. І гэта — добра. Ба заплыты ў людзей, якія шукаюць ма-гчымасць адлучыцца, выехаўшы за-горад, таксама розныя. Турыстыч-ны партал Holiday.by, напрыклад, па-дзяляе вясковыя міні-гасцініцы на сядзібы-катэджы, сядзібы на базе вясковых дамоў і дачы.

Гэта дзеляненне даволі ўмоўнае, але ў нас сапраўды ёсць сядзібы, якія спецыялізуецца на прыёме вя-лікіх кампаній: вяселлі, семінары, карпаратыўны, маладзевыя і сту-дэнцкія вечарыні. Гэта вельмі ры-зыкоўная справа, якая вымагае заўсёдных выдаткаў, але і най-больш хутка прыносіць даход, і ў сваёй, беларускага турыста, да-рочы, пакуль карыстаецца най-большым попытам. Аднак уласна аграратарызмам назваць яе мож-на з поўнай нацяжкай. На такіх ся-дзібах-катэджках абавязкова будзе

ЗЯЛЁНЫЯ СЦЕЖКІ СЯМ'І АГАРКАЎ

Шануй родную зямлю!

Фота Марыны БЕЛІНСКАЯ

камін, мангал і лазня, а таксама бан-кетная зала. Але да вясковага ладу жывяцца, да прыроды, мясцовых тра-дыцый і гісторыі такая сядзіба не бу-дзе мець ніякага дачынення. У леп-шым выпадку там можна знайсці ка-валак тыну з глыткамі, які служыць псеўдаантуражам для фатаграфав-ання, ды якую-небудзь старую брычку, ператвораную ў кветнік аль-бо стол. Аднак, заўважым, у айчы-нага турыста найбольшым попытам пакуль карыстаюцца менавіта такія сядзібы.

Іншая справа — замежныя госці.

Фота Марыны БЕЛІНСКАЯ

Тых катэджамі з сучасных будма-тэрыялаў не здзівіш, хоць пэўна-га ўзручо камфорту і яны чака-юць, і ў нас ужо амаль не заста-лося ніякага дачынення. З выгодамі на дварэ (у многім дзясцючкі прагра-ме крэдытавання Беларапрам-банка). Расіяне, немцы і францу-зы шукаюць з дапамогай інтэр-нету тое, што можна ўбачыць і ад-чыць толькі ў Беларусі — яе сама-бытнасць, каларыт, новыя прыем-ныя знаёмствы і незабыўныя ўра-жанні, але не з разраду экстрэ-мальных, узрушальных, а якія на-

паўняюць душу цэлым. Ёсць такія і сродкі беларусам — гарадскія сем'і, часта з дзецьмі, якія ўжо не маюць сваякоў у вёсцы. Такія пакуль на-раўнальна няшмат, але колькасць іх павялічваецца. Яны шукаюць нешта аўтэнтычнае, такое, што на-гадава б паездкі да бабулі ў дзя-цінстве: бескаляпнасць і водар пі-рагоў з пельмені... А таксама магчы-масць дзецім пабегца па траве, па-тузаць ласкавага сабаку, патры-маць на каленях мяккую котку... Усё гэта можна знайсці ў сядзібах, па-добных на «Дакудава» Юрыя і Свя-тланы Агаркаў. На Віцебшчыне гэта — «Кролава хата», «Хоран», «Гусар-ская»... На Брэстчыне — «Лясная»... Такія няма. Гаспадары запраша-юць да сябе, у звычайны вясковы дом, дзе ёсць вольныя пакойчыкі, уласная гаспадарка, прасторны двор. Як прыватна, гэтыя сельскія жыхары — асобы неаддзяльныя. Што, дарэчы, можна сказаць пра большасць гаспадароў аграрсідзі-баў любога тыпу.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Курс зямных валют, устанавіў НБ РБ з 22.01.2009 г. (Для бн разліку)	
1 долар ЗША	2 675,00
1 еўра	3 459,85
1 латвійскі лат	4 911,41
1 літоўскі літ	1 000,52
1 чэшская крона	125,18
1 польскі злоты	800,59
1 расійскі рубель	81,95
1 украінская грыўня	344,05

Курс зямных валют, устанавіў Цэнтрабанк РФ	
1 амерыканскі долар	32,6430
1 еўра	41,9846
1 японскі іен	12,2442
1 амерыканскі долар	42,1454

Падпішыцеся на часопіс «Лепшы Бухгалтэр» № 1 на 2009 год у рэдакцыю па сваёй адраснай карце. Тэлефон: 209-69-01

ААТ «Лясная Уладальніца Гродзенскага Улч 100020407» Ліцэнзія Мінскаўзлі № 021400172806 выд. 03.05.2004 ад 02.05.2009

Сустрэча А. Лукашэнка і В. Юшчанкі надала імпульс актывізацыі двухбаковых адносінаў у гандлёва-эканамічнай сферы

Дасягнутыя дамоўленасці маюць прадметны характар і звязаны з рэалізацыяй мноства буйных узаемавыгадных праектаў. Бакавыя вынікі пералічаны, якія дадуць магчымасць захаваць высокую дынаміку гандлёва-эканамічных адносінаў ва ўмовах уплыву сусветнага фінансаво-эканамічнага крызісу.

Гаворачы аб прыведзеных перагаворах, Прэзідэнт Беларусі падкрэсліў, што сустрачка была вынікавай, бакавыя вынікі многія пытанні, што сталі перад дзяржавамі, у тым ліку многія з тых, якія накопіваліся гадамі. У бліжэйшыя 10 дзён павінны сустрэцца прэм'ер-міністры дзвюх краін, каб аформіць усе дасягнутыя на вышэйшым узроўні дамоўленасці.

Лейтмотывам сустрэчы прэзідэнтаў Беларусі і Украіны стала далейшае развіццё гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва дзвюх краін ва ўмовах сусветнага фінансаво-эканамічнага крызісу.

Прэзідэнт Беларусі адзначыў, што на сустрэчы абмяркоўваліся і міжнародныя пытанні, у прыватнасці праекты супрацоўніцтва з суседнімі дзяржавамі, у тым ліку ў рамках палітыкі Усходняга партнёўства. Паводле яго слоў, абодва бакі могуць прапанаваць шэраг праектаў, якія цікавяць ЕС, выпрацаваць адзіныя з Еўрасоюзам падыходы.

Аляксандр Лукашэнка падзякаваў украінскаму калегу за тую вялікую падтрымку, якую Украіна аказвае Беларусі на ўсёх узроўнях, у тым ліку ў дыялогу з Захадам. «У тым, што ў Беларусі наладжваецца дыялог з ЕС і ШВА, ёсць і заслуга Украіны», — сказаў ён.

На перагаворы ў пашырэнні складзе беларускі лідар заявіў, што Беларусь адноўці закупкі ўкраінскай электраэнергіі. Паводле яго слоў, для гэтага ў краіны ёсць усе тэхнічныя магчымасці. У 2007 годзе Беларусь правяла ўсю падрыхтоўчую работу і аднавіла лініі электраперадачы, якія захаваліся яшчэ з савецкіх часоў.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што Беларусь зацікаўлена ў пашырэнні супрацоўніцтва ў энергетычнай сферы. Кіраўнік беларускай дзяржавы канкрэтназваў гэты тэзіс: у выкладку неабходнасці магчыма будаўніцтва новых нітак ліній электраперадачы для транзіту праз Беларусь электраэнергіі ў краіны Балтыі або для набывання электраэнергіі ў большых аб'ёмках ад электрастаній Беларусі.

На перагаворы разглядаліся пытанні развіцця транспартна-лагістычнай інфраструктуры, стварэння бальта-караморскага транзітна-партнага калідора. Гэты напрамак работы сёння выглядае вельмі перспектывным.

Шла размова і аб праекце развіцця нафтаправода «Адэса — Броды». На думку Аляксандра Лукашэнка, Беларусь зможа забяспечыць транзіт нафты ў краіны Балтыі і Польшчы ў выкладку рэалізацыі гэтага праекта. Акрамя таго, перапрацоўка нафты на беларускіх нафтаперапрацоўчых прадпрыемствах дае магчымасць за-

Што колькі каштуе зараз на сталічнай Камароўцы?

Увага многіх сёння звернута на паліцы з таварамі і на кошты на іх. Нават калі часам нічога і не трэба, але ж проста — цікава. Парунай асартымент, цэны. Да прыкладу, многія нашы чытачы, у тым ліку і явяскоўя, любяць праводзіць такія паралелі ў дачыненні да галоўнай «харчовай крамы» Мінска.

Па стане на ўчарашні дзень сярэня на сталічным Камароўцы рынку можна было набыць па 12,5 — 23 тысячы рублёў. Філе прадавалася па 19,8 — 23 тысячы, шывя — 20 — 23 тысячы, кумпяк — 15,5 — 19 тысяч, лапатак — 15 — 17 тысяч, грудзінка на смажанку ішла па 12,5 — 15 тысяч рублёў за кілаграм. Свежая сала гандлярны прапаноўвалі па 6,5 — 11 тысяч, салёная па 15,5 — 19,5 тысячы рублёў. За кілаграм цяляціны працілі 14,5 — 28 тысяч, ялавічкіны — 13 — 26 тысяч рублёў. Куряты прадаваліся па 7140 — 7440 рублёў за кілаграм. Кабуася вараную найвышэйшайшага гатунку можна было купіць па цене 9,5 — 15,9 тысячы за кілаграм, паўжываную — 13140 — 22850, сыварэнджаную — 22,1 — 37,8 тысячы.

Малако прапаноўвалася па 940 — 1720 рублёў. Тварог — па 4980 — 6520, той жа прадукт, але з асабістага падворка — па 9 — 12 тысяч. Сметану можна было набыць па 3960 — 7260, у прыватнасці — па 10150 — 15250 рублёў. Тое ж і з малам — вазу «звычайная» цэна складала 10150 — 15250 рублёў, з прыватнага падворка прадукту ішоў па 15 — 19 тысяч. Кефір 1,5 — 3,2-працэнтнай тлустасці прадавалі па 970 — 1420 рублёў. Дзясцятак яек ад птушкафабрыкі каштаваў 2,2 — 3,4 тысячы. Мёд прадавалі ацэнавалі ў 25 — 35 тысяч. Бутэльку алею можна было прадчыць за 3050 — 6980 рублёў.

Кілаграм грацкіх крупаў меў цэннік у 2170 — 2530 рублёў, рысу — 3630 — 5170, проса — 2130 — 2460, манкі — 2330 — 2500, гароху — 2110 — 3070, макаронныя вырабы найвышэйшага гатунку — 2390 — 5320 рублёў, мукі найвышэйшага гатунку — 1730 — 2000 рублёў. На рыбных радах салёны сельдзюх прадавалі па 4950 — 10030 рублёў за кілаграм, марожаную гарбушу — па 11,5 — 11,9 тысячы, хач — па 12,9 — 15,9 тысячы, скумбрыю — па 8,5 — 16,6 тысячы, мінтай — па 8,6 — 9,3 тысячы. Аматыры жывога карпа мусілі пры пакупцы раслапшчацца з разніку 4370 — 6650 рублёў за кілаграм ваяў. Свежыя шампінёны на рынку прадаваліся па 7,5 — 9,5 тысячы за кілаграм.

Буйная з асабістага падворка ішла па 800 — 1200 рублёў за кілаграм, той жа «стратэгічна» прадукт беларускіх ад індыўяльных прадпрыемстваў — па 1000 рублёў. Капусты і буркакі ў прыватнай меці цэнамі ў 1500 рублёў, морква — 1,5 — 2 тысячы, цыбуля — 1,5 — 1,7 тысячы. Тыя ж прадукты ў іншых вышэйназваных прадаўцоў каштавалі аддавана 620 — 1000, 690 — 1100, 830 — 1300, 800 — 1700 рублёў за кілаграм. Часнок гаспадыні набывалі па 3910 — 8000 рублёў. Салодкі пераі у гэты дзень каштаваў 12 — 14 тысяч, свежыя агуркі — 7,5 — 10 тысяч, памідоры — 8 — 9 тысяч рублёў за кілаграм.

Колькі трэба аддаць за садавіну? Яблікі ў гандлярню па 1990 — 5000 рублёў, грушы — 5,5 — 7 тысяч, імпартны вінаград — 4,5 — 12 тысяч рублёў за кілаграм. Бананы можна было набыць па 2,8 — 4,2 тысячы, лімоны — 4750 — 6500, апельсіны — 4 — 5,8 тысячы, грайфрут — 4,5 — 7 тысяч, журуму — 4,5 — 9 тысяч, мандарыны — 4 — 5,5 тысячы рублёў. За штку ківі прасілі ад 1 да 2 тысяч рублёў.

Сяргей СТАРЫНАЎ.

Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь выказвае глыбокае спачуванне галоўнаму рэдактару «Народнай газеты» Андрэю Уладзіміравічу Уладзіміравічу ў сувязі з напатакшым яго вялікім горам — смерцю БРАТА.

Дэпутаты Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь выказваюць глыбокае спачуванне намесніку старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па жыллёвай палітыцы, будаўніцтве, гандлі і прыватызацыі Вяляву Аляксандру Арсенавічу ў сувязі з напатакшым яго вялікім горам — смерцю МАЦІ.

Дэпутаты Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь глыбока смуткуюць з выкладку смерці дэпутата Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь першага спіклера Дзюдо Аляксандра Міхайлавіча і выказваюць спачуванне яго родным і блізкім.

У Віцебску дарагія катэджы патаннелі адразу на 30—40 тыс. USD

Увогуле нейкія знаківае тэндэнцыі развіцця другаснага рынку жыллёвай нерухомасці да рэгіёнаў «даходзіць» праз пэўны час. Такое ўжо было, калі, напрыклад, пачыналі даражць кватэры ў сталіцы, а потым праз 3—5 месяцаў жыллё даражэла і ў абласных цэнтрах, а яшчэ праз 2—3 месяцы — і на раёне. Сённяшняе патанненне адбываецца на фоне шумных паслянавагодніх падзей з валютай і наступстваў сусветнага фінансавога крызісу, таму мінскія жыллёвыя тэндэнцыі закранулі рэгіянальныя другасныя рынкі амаль імгненна. Іншае пытанне, якія сегменты рынку абваліліся ў першую чаргу?

Попыт на віцебскія кватэры нулявы

Паводле інфармацыі дырэктара Рэспубліканскага ўнтарнага прадпрыемства «Дзяржаўнае агенцтва нерухомасці г. Віцебска» Уладзіміра Кабанова, за апошнія тры чатыры тыдні маленькія і не зусім ліквідныя аднапакёўныя кватэры патаннелі толькі на тысячу долараў. Самыя танныя аднапакёўны-маласямейкі прапаноўваюцца пакупнікам цяпер па 25—26 тысяч долараў. Стандартныя «хрушчоўкі» ў старых плянцыварховых дамах з агульнай плошчай каля 30 квадратных метраў каштуюць у межах да 29—30 тысяч долараў. Квадратны метр агульнай плошчы аднапакёўных кватэр у стандартных дзевяціпавярховым панельным доме каштуе цяпер прыкладна тысячу долараў. На мінулагоднім цэнавым узроўні захаваліся ў рекламных праспектах прапаноў аднапакёўных кватэр на продаж у новых дамах, яны каштуюць каля 45 тысяч долараў. Слабенкія маламетражныя двухпакёўныя «хрушчоўкі» прапаноўваюцца за 39—40 тысяч долараў, а больш прасторныя «двойкі» ў дзевяціпавярховых панельных дамах каштуюць каля 49—50 тысяч долараў, а бліжэй да цэнтра — не танней за 55—58 тысяч долараў. Квадратны метр агульнай плошчы трохпакёўнай «хрушчоўкі» можна набыць па кошыце да 830—850 долараў, а ў сучасных дамах жыллёвыя «квадраты» трохпакёўнак каштуе ад 950 да 1000 долараў.

Спецыялісты жыллёвай нерухомасці Віцебска адзначаюць, што за мінулы месяц колькасць прапановаў кватэр на продаж у горадзе істотна павялічылася. Цяпер толькі адно дзяржаўнае агенцтва нерухомасці мае больш за 200 аб'ектаў жыллёвай нерухомасці на продаж у стандартных шматпавярховых дамах. Тут трэба асобна адзначыць, што ў снежні невялікія пелі існаваў галоўным чынам на аднапакёўныя і не вельмі дарагія двухпакёўныя кватэры — невялікі, але ён існаваў. Цяпер ужо на працягу большай часткі тыдняў попыту на любыя катэджы кватэр на другасным рынку жыцця няма ўвогуле. Патэнцыйныя пакупнікі зяртаюцца да рэзідэнтараў толькі па кансультацыі нахонт таго, калі абдуэццяца істотнае патанненне кватэр. Аднак пакуль тут сур'ёзнага патаннення не назіраецца. Пра розныя здзелкаў прадаўцы могуць скі-

Зямельныя ўчасткі і катэджы актыўна таннеюць

Яшчэ ў снежні ў Віцебску існаваў пэўны дэфіцыт на ўчасткі зямлі ў ліквідных месцах горада. Сёння такіх участкаў памерам 5—6 сотак для будаўніцтва жыцця ўжо няма. Больш за тое, цяпер яны патаннелі прыкладна на 4—5 тысяч долараў і каштуюць не больш за 23—25 тысяч USD. Аднак сёння нават па такіх кошыце зямельныя ўчасткі ніхто не купіць.

Істотна за апошні месяц працягваюць таннець прыватныя дамы і катэджы ў Віцебску. Самыя слабенкія дамы без газабеспячэння, якія раней каштавалі 30—32 тысяч долараў, сёння патаннелі прыкладна на 3—4 тысячы долараў. Сапраўды салідныя дамы па рангамым кошыце да 100 тысяч долараў патаннелі ўжо на 10—15 тысяч долараў. Больш за ўсё ў фінансавы крызіс закрануў цёплыя злітныя дарагія катэджы, якія да новага года каштавалі звыш 200 тысяч долараў. Цяпер такія жыллёвыя нерухомасці патаннелі аж на 30—40 тысяч долараў.

Такое істотнае патанненне дарагога эксклюзіўнага жыцця тлумачыцца адразу некалькімі фактарамі. У Віцебску асноўнымі багатымі пакупнікамі ў апошнія гады былі расійскія бізнесмены, якія для існавання прастыжы набылі сваёсаблівае «бунгала» недалёка ад Бірэнскага бізнеснага запаведніка побач з галоўнай пляцоўкай «Славянскага базару». Пасля таго, як сусветны кошт набылі знізіўся да 35 долараў за барэль, палітыка расійскіх капіталаў цалкам спынілася. Другім фактарам патаннення дарагіх аб'ектаў жыллёвай нерухомасці стала жорсткае банкаўская палітыка па выдчых крэдытах. Каб атрымаць сапраўды буйны крэдыт, кліенту неабходна не толькі афарміць катэджы, дамы і зямельныя ўчасткі ў заклад, але і прывесці ў банк часам 6—9 паручыцеляў з рэальнымі сур'ёзнымі заробкамі.

У раўняных цэнтрах усходняга раёна краіны і да новага года прыватныя дамы набываліся і прадаваліся дзволі слаба. У такіх населеных пунктах, як Бешанковічы, Гарадок і Шумліна стандартныя капітальныя дамы каштавалі ў межах 15—20 ці сама болей да 30 тысяч долараў. Сёння на такую жыллёвую нерухомасць попыту увогуле няма.

На другасным рынку Брэста кватэры патаннелі адразу на 10—15 працэнтаў

Аб гэтым рэдакцыя паведаміла намесніку кіраўніц дзяржаўнай рэзідэнцыі катэджы Брэста Віктар Лычук. Самыя танныя кватэры ў горадзе над Бугам лічацца аднапакёўны-маласямейкі ў старых дамах, кошт якіх сёння знізіўся да 27—28 тысяч долараў. У новых каркасных дзевяціпавярховых дамах стандартныя кватэры, якія шмат часу каштавалі каля 40 тысяч долараў, сёння прапаноўваюць на даражэй за 33—35 тысяч долараў. Яксяк і прасторныя двухпакёўныя кватэры патаннелі за мінулыя тры тыдні адразу на 8—10 тысяч долараў. Цяпер сярэдні кошт ліквідных дзевяціпакёўных Брэста складае не 59—60, а ўжо каля 50 тысяч долараў.

Такое істотнае патанненне кватэр на другасным рынку жыцця Брэста тлумачыцца тым, што жыллё пачалі прадаваць тыя ўласнікі, якія яшчэ да новага года атрымалі крэдыты вялікіх памераў у замежнай валюце. Адбылася імгненнае доваляцтва рубля, пасля чаго вяртаць валютныя крэдыты стала вельмі цяжка. Сёння кватэры пачалі прадаваць нават тыя маладыя сем'і, якія набылі сабе жыллё толь-

кі год таму, а цяпер збіраюцца зноў вяртацца да бацькоў.

Так, у Брэсце кватэры істотна патаннелі, але нават на такое жыллё пакупнікоў амаль няма. Без крэдытнай палітыкі ў заклад, каб атрымаць сапраўды буйны крэдыт, кліенту неабходна не толькі афарміць катэджы, дамы і зямельныя ўчасткі ў заклад, але і прывесці ў банк часам 6—9 паручыцеляў з рэальнымі сур'ёзнымі заробкамі.

У раўняных цэнтрах усходняга раёна краіны і да новага года прыватныя дамы набываліся і прадаваліся дзволі слаба. У такіх населеных пунктах, як Бешанковічы, Гарадок і Шумліна стандартныя капітальныя дамы каштавалі ў межах 15—20 ці сама болей да 30 тысяч долараў. Сёння на такую жыллёвую нерухомасць попыту увогуле няма.

Такое істотнае патанненне кватэр на другасным рынку жыцця Брэста тлумачыцца тым, што жыллё пачалі прадаваць тыя ўласнікі, якія яшчэ да новага года атрымалі крэдыты вялікіх памераў у замежнай валюце. Адбылася імгненнае доваляцтва рубля, пасля чаго вяртаць валютныя крэдыты стала вельмі цяжка. Сёння кватэры пачалі прадаваць нават тыя маладыя сем'і, якія набылі сабе жыллё толь-

кі год таму, а цяпер збіраюцца зноў вяртацца да бацькоў.

■ У Гомельскай вобласці вышыня снежнага покрыва ў 2-3 разы перавышае сярэдняе шматгадовае значэнне. У асобных раёнах гурбы снегу вышыня вышэйшая: у Рачыцкім раёне норма перавышаная ў 3,5 раза, у Веткаўскім — амаль у 4. Паколькі снег вільготны, яго маса павялічваецца, што можа пашкодзіць пабудовы з нетрывалым дахам, папярэджваюць спецыялісты. Тым не менш рэкорды па выпадзенні ападкаў пакуль не пабітыя.

■ Міжрэгіянальная арганізацыя «Камуністы Пецярбурга і Ленобласці» ў дзень 85-годдзя з дня смерці Уладзіміра Леніна зварнулася да кіраўніцтва Расіі з прапановай пераімянаваць паштовыя прадпрыемствы ў гонар Героя Расійскай Федэрацыі за арганізацыю адпору замежным інтэрвентам. Актыўныя нагадваюць, што пры жыцці Ленін меў дзяржаўныя ўзнагароды, акрамя ордэна грацыі Харэўскай сацыялістычнай рэспублікі, і таму час аднавіць справядлівасць. «Інтэрвенты ў 1918-1920 г.г. хацелі расчліваць і разрабаваць маладую савецкую дзяржаву, але былі ўшчынт разбітыя ваенным, палітычным і маральным геніем вялікага Леніна», — гаворыцца ў звароце.

■ У Малдове цэны на найбольш запатрабаваныя гатункі хлеба сёлетня з 1 лютага будучы зніжаны ў сярэднім на 20%. Такія прапановы былі выпрацаваныя ўчора на пасяджэнні па праблемах харчовай бяспекі, якое вёў прэзідэнт краіны Уладзімір Варонін. Кіраўнік Малдова адзначыў, што асноўныя намагаюцца на макраэканамічным узроўні, так і ў адпаведных галінах павінны быць накіраваны на зніжэнне долі кошту харчу ў спажывецкай кошыку.

■ Кубінскі музей рому, адчынены ў 2000 годзе, прыняў мільянную наведальніка. Гэта адно з самых любімых месцаў замежных гасцей у Гавае. Абранцы лёсу сталі адразу два чалавекі — канадзец і кубінец, які зайшлі ў музей амаль адначасова. Іх сустрэлі кветкамі і, вядома, ромам. Штодзень у музей бываюць да 500 чалавек, тут можна не толькі даведацца ўсё пра ром, але і атрымаць рэцэпты арыгінальных катэіляў на яго аснове. Асобная экспазіцыя прысвечана другому славетнаму кубінскаму задваленню — цыгарам. Кожны гурст становіцца ўдзельнікам штомесячнай латарэі, пераможца якой, незалежна ад краіны пражывання, атрымае бутэльку элітнага рому.

■ Дзіця з чатырма парамі канечнасцяў нарадзілася ў Непале. Немаўля і яго 30-гадовага маці адчуваюць сябе нармальна. Паглядзець на дзіўнае дзіця прыходзяць жыцкія навакольных насельнічых пунктаў. Большасць з іх індусы і яны вераць у тое, што дзіця з трыццаці інкарнацыяў чатырохрукай багіні багачы і дарабуйца Лакшмі. Гэта не адзіны выклад. У 2007 годзе дзіўныца з васьмі канечнасцямі нарадзілася ў Індыі. Урачы Бангалорскай клінікі правялі яшчэ аперацыю па выдаленні лішняй рукі і ног, зараз яна вучыцца хадзіць.

Поўны абзац

■ Па меншай меры тры маладыя індыйцы загінулі яшчэ 33 атрыманні ранены пасля падаення з даху цягніка. Юнакі, якія ехалі паступаць на службу ў армію, дабраліся да прызычковага пункту на даху вагонаў, але на адным з перагонаў іх ссунала галінамі дрэў. Усёго на цягнік на адной са станцыяў справавілі сесці каля 500 юнакоў, але пасажыры, апаваючыся хулганскіх дзеянняў, зачыніліся ў вагонах, так што будучым салдатам давялося размяшчацца на вагонах. Усёго адтуль скінулася каля 200 чалавек. Параненых даставілі ў лікарні навакольных гарадоў. Варта адзначыць, што язда на дахах вагонаў — традыцыйная для Індыі з'ява, асабліва ў сельскай мясцовасці, паколькі ўнутры на ўсёх не хапае месца.

■ Нгледзячы на халоднае надвор'е ў аўстрыйскай сталіцы, фурманам фіярку ў Вене даведзца заставацца цыроўнікі: пра захаванне гэтага правіла будучы кляпачыцца ўлады, узброеныя прыборамі для вывуглення алкаголю ў крыві. Такое рашэнне аўстрыйскай ўлады прынялі пасля таго, як адзін з невярозных вознікаў наладзіў сапраўдныя скачкі. У першы дзень новага года п'яны фурман адчыніў дзверы, каб высадзіць пасажыраў, у т.л. дзвюх маленькіх дзяцей. Ад яго няглыбы руху коні ірванулі і на шалёнай хуткасці пацягнулі на вуліцах Вены. Пасля гэтага індывідуальны тры каманды паліцэйскіх і супрацоўнікаў дарожна-паставых службаў не чакаючы для размяжнення пачалі прававаць іх з дапамогай прыбораў на ўтрыманне алкаголю ў крыві. Нагледзячы на тое, што ўласна такія правы не далі станоўчага выніку, фурманам дыхаць у алка-тэстар на вачы і кліенту не надта падабаецца.

Паводле паведамленняў карэспандэнтаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

РЭЎНАСЦЬ ДАВЯЛА ДА ТРУНЫ

Гэта трагедыя адбылася ў вёсцы Серабранка Рагачоўскага раёна. Раніцай там каля хаты быў знойдзены труп маладой жанчыны з некалькімі нажавымі ранами шыі і тулава. А ў доме з прыкметамі жыцця, але ў непрытомным стане, знаходзіўся яе муж, які быў дастаўлены ў лякарню.

Адпаведныя органы пачалі шукаць таго, хто нападў на маладую сям'ю. Ціжжасціў асаблівых было. Трагедыя адбылася на глебе рэўнасці. Нож у ход пусціла нідзе не працуючая мясцовая жыхарка 30-гадовага ўзросту. Узбуджана крмінальная справа. Вядзецца расследаванне.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ЦЯГАЧЫ САБЕ І НА ЭКСПАРТ

У 2008 годзе ВРУП «Мінскі завод колавых цягачоў» прадаў прадпрыемствам-спажывцам 648 адзінак тэхнікі, што на 169 больш, чым у 2007-м. У далейшае замержа адпраўлены 45 транспартных сродкаў беларускага прадпрыемства. Арганізацыі Беларусі і краін СНД купілі 454 адзінкі народнагаспадарчай тэхнікі і 149 адзінак тэхнікі, прызначанай для вясняна-прамысловага комплексу. Агульны прыбытак заводу склаў 88,9 мільёна долараў ЗША, што на 32,4 мільёна больш, чым у 2007-м. Тэмп росту аб'ёмаў вытворчасці прадукцыі склаў 117 працэнтаў.

Наталія БАВІЛАВА, «Мінск—Навіны».

— О, вельмі добра, што прыехалі! — распачынула вочы цётка і... зноў заснула.

Што было з ёй далай, я не ведаю — цягнік спыніўся, мы пайшлі да выхду, я якая нас ужо сустракалі нашы плішчы.

Паша БАЛЫШАЎ, г. Мінск.

Ціхая каджіна

Не, не здарма гадуць, калі дзіця прышліла, кабай дачы — нядобрае нешта робіць.

Гэта, значыць, у цячэвай вёсцы было, на згон вясны, у суботку. Аленка, малая, у садок не пайшла, дома сядзела і можа сказаць, што адна. Брацькі з сестрышкай у школу пайшлі — не знятыі моладзга дит (як быццам плці ім шоста?), мама па гаспадарцы тулапа...

Малая хвосцікам пахадзіла за май, але катроў і сівніе не цікавілі май, кудыці падохалі, пагуляла ў пясончыцы, павазіла ў калысцы ляшчюку. Нешта не тое было — усё знаёмнае, сумнае. Хацелася чагосьці новага.

Вочы малой спыніліся на качцы з качанятамі. «Ходзяць і ходзяць, — падумала дзіця. — А ўжо ж час ім пасаць, ціхую гадзіну зрабіць, ну як у садку?»

Нарвала дзвючынкі травы, паслала мяккую пасцельку, злавала адно качаня, пагушчала. І сказала ж, каб яго вочкі закрыва, і не спужаецца, палажыла — не ляжыць.

Тады Аленка сарвала ліст лупуха, злавала другое качаня і ўкручыла яго ў коўдрачку. Але і гэта не спачнуць усё адно было немагчыма.

Пацягнула на сон і мяне. Я ўжо нават заплохчылі вочы і ўвай, што мы ў Пішчы, калі раптам... вагон скалануўся. Было ўражанне, што ім пачынуць сыходзіць з рэак — з верхніх паліц саскочылі пасажыры...

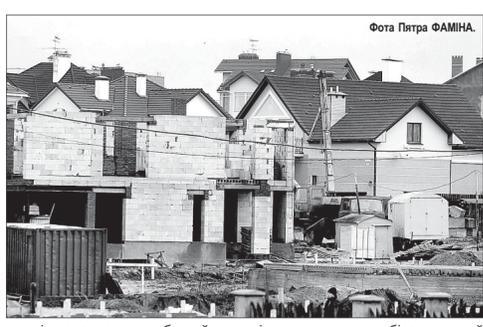
Але ж, калі хоць прайшоў, усе ўбачылі, што нічога тасоха не адбылася — проста, заснулі, тая гаротная жанчына... захарала. З кожнай мінуўчай храл гукаў мацней і мацней. Адзін пасажыр, каб супакоіць сабе, стаў досыць гучна размоваць, іншыя размаўлялі, бо заснуць усё адно было немагчыма.

Я паглядзеў уніз і ўбачыў руку мамы, якая цягнулася да чаравіка. Яна была страшэнна стомленая, і ў яе ўцётку ўсё ж нічога не кінута — зрабіць гэта ёй не дазволіла яе інтэлігенцкае выхаванне.

Мне тасома вельмі хацелася спаць. І тут я ўспоміну, што ў мяне ёсць навушнікі! Я заткнуў іх у вухі і хоць не адразу, але заснуў.

Адкрыўшы раніцай вочы, убачыў у вагоне стомленыя, злосных спадырожніцаў і «гаротніц», якія ўсё гэтага далаю, ачыраць, што ўсе гэтага далаю, бачыць, як правядзіца амаль хвіліну будзіць яе, казала, што пара, што мы прыехалі...

Жыллё

Фота Пятра ФАМІНА.

масці стала жорсткае банкаўская палітыка па выдчых крэдытах. Каб атрымаць сапраўды буйны крэдыт, кліенту неабходна не толькі афарміць катэджы, дамы і зямельныя ўчасткі ў заклад, але і прывесці ў банк часам 6—9 паручыцеляў з рэальнымі сур'ёзнымі заробкамі.

У раўняных цэнтрах усходняга раёна краіны і да новага года прыват

Новыя кантрольныя лічы прыёмы ў ВНУ напружання не знімаюць

У 2009 годзе кантрольныя лічы прыёмы ў ВНУ і сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы будуць павялічаныя. Паводле афіцыйнай інфармацыі Міністэрства адукацыі, сёлета ў ВНУ на навучанне за кошт сродкаў бюджэту запланавана прыняць 32 694 чалавекі, з іх 24 804 — на дзённую форму навучання (гэта на 4,5 працента больш у параўнанні з 2008 годам) і 7890 першакурснікаў будуць залічаны на завочную форму навучання.

У ВНУ Міністэрства аховы здароўя план прыёму будзе павялічаны на 600 месцаў, а ў ВНУ Міністэрства адукацыі — на 500 месцаў. Павелічэнне набору зарэкане тэхнічна, будаўніцтва, тэхніка-тэхналагічны спецыяльнасці, спецыяльнасці, звязаныя з энергетыкай, у тым ліку атамнай, і інфармацыйнай тэхналогіямі. Затое некаторыя педагогаў, эканамічны і юрыдычны спецыяльнасці чакае скарачэнне. У ВНУ Міністэрства абароны плануецца прыняць дадаткова 281 чалавек, у ВНУ Міністэрства ўнутраных спраў — 75, а вось Міністэрства культуры павялічыла план набору ўсяго на 4 месцы.

Колькасць бюджэтных месцаў у сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў павялічана на дзённай форме навучання на 1490 месцаў, у тым ліку ў СОНУ Міндадукацыі — на 965 месцаў, Міністэрства аховы здароўя — на 235, Міністэрства будаўніцтва і архітэктуры — на 30, Міністэрства энергетыкі — на 150, канцэрн «Беллегпрам» — на 50, Беларуска-Чыгуначны — на 50 і Дпартамент па авіяцыі — на 10 месцаў.

Як вядома, у 2009 годзе адбудзецца павелічэнне выпуску з агульнаадукацыйных школ, таму што апошні вышок прагнучы адначасова для выпускнікоў 11-х і 11-х стрых-класаў. Зразумела, што многія з іх пажадаюць атрымаць адукацыю ў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, таму конкурсы аб'ядноўваюць быць даволі высокія. І нарад ці павелічэнне кантрольных лічы набору істотна паўплывае на гэту сітуацыю. Яшчэ больш жорстка канкурэнцыя чакае выпускнікоў базавай школы, якія пыхаюцца прадаўжыць навучанне ў сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў. Іх колькасць будзе ўставаць большай, чым летась. У гаюльнім адукацыйным ведамстве тлумачаць, што план прыёму складаецца на аснове патрэбы ў тых ці іншых спецыяльнасцях, зьявляюцца працадаўцаў і паказчыкаў размеркавання выпускнікоў за апошні год. Да таго ж ён узгадняецца з усімі зацікаўленымі бакамі. У тых, каму не пацэннаць з наступленнем у ВНУ ці СОНУ, будзе магчымасць атрымаць рабочую прафесію ў прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў. Там у апошнія гады назіраюць, наадварот, дэфіцыт абітурэнтаў, аслабіла ў сталіцы. А выпускнікі базавай школы змогуць прадоўжыць навучанне на старэйшай ступені агульнаадукацыйнай школы.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Погляд

ЯКІЯ ЯШЧЭ СЮРПРЫЗЫ, АМЕРЫКА?

У мінулым годзе свет быў па меншай меры двойчы моцна азадчаны і здзіўлены навінамі з Амерыкі. У першым выпадку вельмі непрыемным сюрпрызам з'явіўся пачатак сумнавядомага іпатэчнага крызісу быццам бы мясцовага маштабу, але які хутка набыў статус глабальнага фінансавага, а затым і эканамічнага крызісу. У другім выпадку сусветнай сенсацыяй стала выбранне 44-м прэзідэнтам ЗША Барака Хусейна Абама.

Ці будзе чарговым сюрпрызам (прыемным ці непрыемным) глабальнага кішталту кіраўніцтва самай багатай і развітой краінай свету першым у яе гісторыі прэзідэнтам афраамерыканцам, зразумела, пакажа час. Але ўзровень кананні ў наразе ад прэзідэнства Абама вельмі высокі. Я сказаў бы, небяспечна высокі. Складаецца ўражанне, што ад яго чакаюць цудуў, у першую чаргу эканамічнага. Выдатны, разумны і абавяны прамоўца Абама ў час усёй перадавыбарнай гонкі знаходзіў менавіта тыя словы і аргументы, якія краіна душы і сэрцы дзясятка мільянаў выбаршчыкаў. Ён, сын звычайнага эмігранта з Кені, які выпадкова трапіў на вучобу ў ЗША, здолеў пераканаць многіх карэньных амерыканцаў, прымушыў іх паверыць у тое, што ён, Абама, менавіта той прэзідэнт, які ім трэба.

Адсюль, відаць, і небывала папулярнасць у народзе самай працэдурой інаўгурацыі, што таксама стала пазымым сюрпрызам. У Вашынгтон на яе з'ехалася больш за два мільёны чалавек. Гандляры сувенірамі з выявай Абама пабілі рэкорды продажаў аналагічнай прадукцыі. Паўсюдна ў сталіцы, калі мэрвацца па тэлевізартажы, наўрадлі ад інаўгурацыі панавалі ўбудоўшчы і прыўзнятыя святковыя настроі. Ахвотных удзельнічаць у ёй было так шмат, што стыхійна ўзнікла спекуляцыя білетамі на чырымонію інаўгурацыі. Так, білет коштам 25 долараў прадаваў аж за 250.

Канчатковае ўзыходжанне Абама на Алімп улады было абстаўлена па-рамантычнаму ўрачыста і прыгожа. Ён наўмысна паўтарыў у Вашынгтон свайго куміра, барацьбіта з рабствам, 16-га прэзідэнта Абрама Лінкальна. 17 студзеня Абама праехаў на чыгніку з Філадельфіі ў сталіцу. Ён у штаце Дэлевар падхапіў віцэ-прэзідэнта Дж. Байдэна і яго сям'ю. Затым у Балтыморы паддзелі «прэстыжа амерыканца». Увогуле Абама імкнуўся падкрэсліць гістарычныя паралелі паміж Лінкальным і сабой. Так, ён загадаў у архівах бібліятэкі кан-

грэсу адшукаць тую Біблію, на якой некалі кляўся прэзідэнт Лінкальн. І ў час урачыстай клятвы сумленна на выканаць абавязкі прэзідэнта Злучаных Штатаў жонка Мішэль трымала ў руках менавіта гэту Біблію. Дарэчы, 200-годдзе з дня нараджэння Лінкальна будзе хутка шырока адзначацца ў ЗША.

Стрыманні аптымізм па перамене ў адносінах з ЗША выказваюць і ў Расіі. У нас на гэты конт гучна не гавораць, але я ўпэўнены, што дамаюць аналагічна, бо стасункі дзюво краін знаходзяцца амаль што на нульвай адзнацы. Лагічна спадзяецца, што дзювочы новаму друкаванне дадатковай вельзнай сумы папярвоўна долараў. А гэта можа прывесці да значнага зніжэння курсу амерыканскай валюты ўжо гэтай зімы.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

Калі Абама пачне друкаваць у вельзарным аб'ёме папярвоўныя долары, то ўжо вясной можа значна знізіцца курс амерыканскай валюты.

Амерыканская сталіца выдатна падтрымлівалася да грандвёзнага свята пад назвай інаўгурацыі. Адбылося шматлікія балі, канцэрты зорак сусветнай велічыні. Паводле азнак асобных аналітыкаў, нягледзячы на крызіс, канчатковы кошт інаўгурацыі і звязаных з ёй імпрэз, можа перавысіць 160 мільянаў долараў. Гэта самая дарагая ў гісторыі ЗША інаўгурацыя таксама стала пазымым сюрпрызам для замежных назіральнікаў. Для параўнання, другая інаўгурацыя Джорджа Буша ў 2004 годзе абыйшлася ў 57 мільянаў. Ва ўмовах паглыблення рэцэсіі такі шык здаецца празмерным, але я святавацца выбранне свайго прэзідэнта — гэта справа самаі амерыканцы.

Небылаві энтузіям 20 студзеня правалілі чымнаскорыя амерыканцы. Як ж, нарэшце свой стаў чалавек нумар адзін у Амерыцы, нават з'явіўся жарт-заклік перафармаваць Бэйла доў у чорны колер. Не ён загадаў у архівах бібліятэкі кан-

пакнутым кантыненте, як ніколі звязваюць асаблівых надзеі з выбраннем Абама. Ды і ў Еўропе таксама знаходзяцца ў чаканні зменай да лепшага, бо ў Еўрасоюзе незадаволены тым, як у апошнія гады будавалася партнёрства з Амерыкай. Шмат чаканні і ў арабскім свеце, у прыватнасці, на Блізкім Усходзе.

Стрыманні аптымізм па перамене ў адносінах з ЗША выказваюць і ў Расіі. У нас на гэты конт гучна не гавораць, але я ўпэўнены, што дамаюць аналагічна, бо стасункі дзюво краін знаходзяцца амаль што на нульвай адзнацы. Лагічна спадзяецца, што дзювочы новаму друкаванне дадатковай вельзнай сумы папярвоўна долараў. А гэта можа прывесці да значнага зніжэння курсу амерыканскай валюты ўжо гэтай зімы.

У развіццёвай прамоўе ўжо перапіраў экс-прэзідэнт Дж. Буш, адміністрацыя якога баздарна праспала іпатэчны крызіс, прызнаўся, што падзеі часам развіваліся «не па нашым плане». Сёння многіх хваляе пытанне, а як будзе развівацца падзеі па планах Абама, ці здолее ён выканаць перадавыбарныя абяцанні?

Учора адбыўся першы працоўны дзень новага прэзідэнта ЗША. На сваім сталі ён знайшоў записку ад свайго папярэдніка — гэта адна з традыцыйных вышэйшай амерыканскай эканомікі. Час ад часу выбраны прэзідэнт дзюваць з народам думкамі, напрыклад, абяцаў актывіна змагацца з беспрацоўем, стварыць тры мільёны новых працоўных месцаў у пазымых сектарх эканомікі. Асновай плана новага прэзідэнта стане ажыццэўленне так званага «эбалансаванага пакеваці стымулаў» вагой у 775 мільярадаў долараў. На такую астранаміч-

ную суму мяркуюцца даць падатковыя льготы насельніцтву і бізнэсу. Кожны амерыканец вызваліцца ад выплаты падаткаў на 500 долараў, а сям'я — на тысячу. Такі падарунак бюджэту будзе каштаваць 300 мільярадаў долараў. Абама таксама паабядаў падатковыя паслабленні падпрымальнікам, каб тыя мелі дадатковыя магчымасці для развіцця справы і стварэння новых працоўных месцаў.

Як ж нам сюрпрызаў чакаць ад Амерыкі на найбліжэйшай перспектыве? Асобныя эканамісты не выключаюць і прадажваюць, што Абама будзе вымушаны пайсці на друкаванне дадатковай вельзнай сумы папярвоўна долараў. А гэта можа прывесці да значнага зніжэння курсу амерыканскай валюты ўжо гэтай зімы.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

НОВЫЯ МАРКІ

20 студзеня 2009 года Міністэрства сувязі і інфарматызацыі Рэспублікі Беларусь уяваў ў паштовае абарачэнне марку «20-годдзе вываду савецкай войскаў з Афганістана», падтрыманую ВЦ «Марка» РУП «Белпошта».

Мастакі Яўген Сіманенка і Іван Лукін.

РЭПАРЦЁР 3 Родныя словы — добрыя справы

Мы пішам — і нашы словы адбываюцца ў людзях вірам эмоцыяў, якія ператвараюцца ў творы. Нам пішуць — і так выдатна пішуць па-беларуску нашы чытачы, такіх герояў знаходзяць, што праца журналістаў, якія адлюстроўваюць жыццё, дапаўняецца асаблівым, мастацкім поглядам на яго.

Конкурс апавяданняў у «Звяздзе» летась быў самым ураджайным: 22 творы апублікаваныя на старонках газеты. Але гэтую лічбу трэба памножыць на тры, каб мець уяўленне пра рэальную колькасць удзельнікаў. У ранейшыя гады іх было значна менш. Сёння шмат гаворыцца пра тое, што роля літаратуры зменшылася ва ўсім свеце і ў Беларусі таксама. З аднаго боку гэта, напэўна, так. А з другога боку, гэтую думку можна паставіць пад сумненне: адчуваецца такая вялікая нязмушаная цікавасць да «звяздоўскага» конкурсу, якая дае веру ў тое, што літаратура жыве і жыць будзе. Практычна штогод у нашых конкурсах перамагаюць творы з правінцыі. Але ў літаратуры правінцыянасці не бывае. Штогод сярэд пераможцаў нашага конкурсу апавяданняў з'яўляюцца новыя імяны, што сведчыць пра багацце талентаў нашай зямлі.

За гады свайго конкурсу-апавядання конкурс вырастае, набыў цікавасць да сябе з боку літаратараў, Таццяна Падаляк, якая вяла конкурс шмат гадоў, узгадала, што ў перадапошнім год жыцця народныя пісьменнікі Беларусі Іван Пятровіч Шамякін даслаў свой твор з паметкай: «на конкурс апавяданняў «Звязды». Заснавальнікі конкурсу былі ўзрушаныя. Аднаму з лаўрэатаў быў і знакаміты Адам Глобус, які прызнаўся: «Гэта мая першая ўзнагарода за літаратуру». Але цяпер часу жаданне ствараць ахапіла нашых чытачоў.

Наш эксперт, пісьменнік Віктар КАЗЬКО чакае, што актыўнасць аўтараў, якая назралася летась, перарасце ў сапраўдную якасць літаратурных твораў.

Першыя мае крокі ў конкурсе заключаліся ў тым, каб прыкмеціць, заўважыць кроплю жывога, самабытнага, але не раскрытага таленту, падтрымаць яго, дапамагчы чалавеку парадак, калі трэба, падтрымаць апаўяданне, — адзначае Віктар Апанасавіч. — Але по-тым такая неабходнасць знікла сама па сабе. Конкурсы амаль што прафесійныя. Адна з адметнасцяў гэтага конкурсу — ён усё больш становіцца народным. Нідзе няма такога конкурсу, нідзе так не дбаюць пра тое, каб роднае слова жыло сярод людзей, які ў найстарэйшай газеце. Літаратурны конкурс выдатна дапаўняе, пра што пішуць журналісты, палітра жыцця і погляду на яго становіцца большы разнастайнай. Кожны год з'яўляецца нейкае новае імя. І я з цікаўнасцю кажу лістай.

Шмат каго цікавіць, на што глядзіць «звяздоўска» журы, калі падводзіць вынікі? Па-першае, на мастацкі бок твораў. Па-другое, разглядаюцца перспектывы аўтараў, улічваюцца, адкуль чалавек і насколі цяжка прайсці амя ў адрозненне ад малых дзятых, хто жыве ў Мінску і мае больш магчымасцяў дайсці да чытача. Але сярэд нашых былых лаўрэатаў ужо ёсць тыя, хто мае свае кніжкі. Магчыма, калі-небудзь нехта з нашых чытацельных пераможцаў будзе ганарыцца тым, што першы крок у літаратуры зрабіў дзювочы «Звяздзе».

Віктар ВАРАНЕЦ, выкладчык Гродзенскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта (1-я прэмія):

— Я са «Звяздой» сутыкаўся, яшчэ калі быў студэнтам. Калі «Чырвоная змена», якая сёння яе частка, была самастойнай газетай, там можна было падзарабіць грошай: друкавалі гумарэскі і пародыі. Вось і звязалася з гумарам... А калі ў «Звяздзе» надрукавалі апавяданне «На бульбе», то некалькі чалавек тэлефанавалі і пыталіся: «Адкуль ты ведаеш тое, што з намі здарылася? Мы ж не расказвалі...» Але амаль усе, хто студэнтам быў «на бульбе», нешта падобнае перажывалі. Я ж «бульбе» зачалі і як выкладчык.

Як выкладчык хачу сказаць «Звяздзе» «дзювочы» падтрымку ў адной важнай справе. Некалькі гадоў таму шла барацьба за ўвядзенне і захаванне ў ВНУ курсу «Беларуская мова: прафесійная лексіка». Ваша газета адстойвала пазіцыі беларускай мовы. Як вынік — цяпер усе ВНУ ў Беларусі маюць гэты курс, а я яго выкладаю, яшчэ прадусю намеснікам дэкана медыка-псіхалагічнага факультэта.

У нас у медыцынскім ўніверсітэце ёсць літаратурнае аб'яднанне «Катарсіс». Дзювочы падтрымка рэктара да алюблена ў выдалі ўжо другі зборнік у цудоўным перапісе. Але ёсць праблема: прыходзяць людзі не толькі з нашага ўніверсітэта, а з усяго горада, прыносяць творы, каб хоць хто па-

ПТУШАК ЗІМОЙ ПРЫЦЯГАЕ ГОРАД

Глабальнае пацяпленне клімату з кожным годам робіцца больш відэавым менавіта ў халодную парку. Беларускае зімы сталі мякчэйшымі, а ў выніку ўсё большае колькасць птушак застаецца на зімоўку побач з намі. Грамадская арганізацыя «Ахова птушак Бацькаўшчыны» сёлета да 31 студзеня праводзіць 10-я нацыянальныя зімовыя ўлікі птушак.

Упершыню каардынаваным зімовым улікам птушак у Беларусі з'яўляецца рэгіянальнае аддзяленне АПБ Мядзельскага раёна. Гэта цікавая акцыя павінна дапамагчы спецыялістам выявіць віды і колькасць склад зімоўчых птушак, адшукаць на зімоўцы тыя віды птушак, якія раней з'яўляліся пералётнымі, удакладніць агульную тэндэнцыю змянення паводнаў птушак зімой і сувязі з глабальным пацяпленнем.

Узць удзел ва ўліках можа любы аматар прыроды. Для гэтага трэба ў любы студзенскі дзень наведаць парк, сквер ці вадасховішча і падлічыць усіх птушак. Трэба запоўніць спецыяльную анкету ці напісаць у лісце аб колькасці і відрах птушак, якіх вы ўбачылі, а потым высласць гэту інфармацыю на адрас каардынатара: Мядзельскае раённае аддзяленне АПБ, вул. Ленінская, 2, 222397, г. Мядзел, Мінская вобласць з паметкай «Зімовыя ўлікі птушак». Інфармацыю можна даслаць па e-mail: info@ptushki.org. Дадатковую інфармацыю магчыма атрымаць на сайце АПБ: http://www.ptushki.org.

Сяргей КУРКАЧ.

ЯК «КОЛУ» НЕ ДАЦЬ ЗАМКНУЦА?

Аліна (імяны па этычных меркаваннях змененыя) са свайго дзяцінства памятае толькі прусакоў, і п'яныя твары маці і яе суседзі, якія пастаянна мяняліся, і галоднае бурчанне ў страўніку, якое не давала заснуць. А пасля быў сацыяльны прытулак, дзіцячы дом — часовы прытулак для такіх жа дзяцей з сумнымі вачыма, як яна. Калі Аліна споўнілася 18, яна перш за ўсё знайшла маці. Маці з радасці дастала з халадзільніка распачатую бутэльку самаробнага віна. Як жа не выпіць за сустрэчу? Ажно 13 гадоў з дачкой не бачыліся... Аліне ўжо споўнілася 27 гадоў (хоць знешне можна смела даць усе 40). Жыве яна ў родным доме разам з маці-зязюляй. Разам з ёй і распівае з нагоды і без яе спіртныя напоі. Калі камісія па справах непаўналетніх прыхыла, каб забраць дзетак Аліны, учарашняя сацыяльная сірата нават не прычыла. Толькі спыталася на развітанне: «Ну што забіраеце? Я магу ўдзякчыць свабодна?» Света і Ванюша зараз знаходзяцца ў сацыяльным прытулку. Як складзецца іх лёс, пакуль невядома. Але хто дасць гарантыі, што дзеці не пойдзюць па праптанай генетычнай сцяжыніцы, якая гадоў праз 13 замкнецца ў трывалое кола?»

Гэта гісторыя — толькі адна з тысяч падобных. Паводле слоў супрацоўнікаў дзіцячых дамоў, якія адсочваюць лёс сваіх выхаванцаў, сацыяльныя сіроты, як правіла, капіруюць лёсы сваіх нядбайных бацькоў: злоўжываюць алкаголем, а пасля адбіраюць дзяцінства ў сваіх жа дачок і сыноў. Як дапамагчы дзіцяці выбрацца з багны, працывіць сваё годнае ЖЫЦЦЕ, не падобнае на ІСНАВАННЕ нядбайнай маці?

«Лепш рана, чым позна!» — такой думкі прытрымліваюцца ў Генеральнай пракуратуры.

Самая галоўная заданя доктрэта № 18 «Аб дадатковых мерах па дзяржаўнай абароне дзяцей у няўдалых сем'ях» — не забарачы дзяцей з праблемнай сям'яй, а зрабіць усё магчымае, каб вярнуць гэту сям'ю да нармальнага жыцця, — кажа намеснік начальніка аддзела па справах няпоўнагадовых і моладзі Генеральнай пракуратуры Дар'я ЛЕБЕДЗЕВА.

«Мама, я хачу, каб ты кінула піць, і забрала мяне дадому».

Для дома, размоў пра мінулае хлопчак пазбагае, у яго з'явіліся айчыны і маленькая сястрычка. — У тым выпадку, калі ўгаворы і слэзы дзяцей не дапамагаюць, самай дзейснай мерай, на маю думку, з'яўляецца страсвая сітуацыя, выкліканая адарваннем дзя-

цей, — кажа намеснік інспекцыі па справах няпоўнагадовых УУС Партызанскага раёна горада Мінска Сяргей ДУБОВІК.

Словы Сяргея Дубовіка пацвердзілі ў Генеральнай пракуратуры: з пачатку дзевяціна доктрэта з 6500 дзяцей, якія ратавалі ад уласных пачаткоў, 4500 вярнуліся ў біялагічныя сем'і; 673 дзіцяці вярнуліся быццам, якія былі раней пазбаўленыя бацькоўскіх правоў і адноўлены ў іх.

Калі ж бацькі не задумваюцца над сваімі паводзінамі нават пасля таго, як у іх забралі дзяцей, то нішто ўжо не выпраціць. Аб вяртанні ў такую сям'ю не можа ісці і гаворкі. Тады суд разглядае пытанне аб пазбаўленні бацькоўскіх правоў.

Гэта вельмі складаны этап у жыцці дзіцяці, таму вельмі важна, каб яго падтрымлі, не далі ўпасці думкам, дапамагчы зразумець, што жыццё працягваецца. У сацыяльных прытулках выхавальнікі стара-

Падчас Навагодняй акцыі, якую арганізавала Дзяржаўная інспекцыя Савецкага РУУС горада Мінска ў дзіцячым сацыяльна-педагагічным Цэнтры. Дзеці ведаюць чіцкі Волю (ВУВУ) СУВОРАВА, старшага інспектара па агітацыі і прапагандзе (ДА) і не першы дзень. І вельмі ўдзячна, што яна іх не забывае.

яцця падзяліцца з дзецьмі сваёй цеплыняй. Але спачатку трэба зацэлюць давер. Калі малых бацька працягнуто руку незнаёмага чалавеча, то па інерцыі ўціскаюць плечы, скручваюцца, быццам воляжы, — чакаюць адразу ўдару, але ніяк не цепені.

Але за 6 месяцаў (такі тэрмін даецца быццам на работу над памылкамі) складана накіраваць дзіця на правільны шлях, — кажа дырэктар дзіцячага сацыяльна-педагагічнага Цэнтру Савецкага раёна Алена ПЯРОУСКАЯ. — З саёмымі маленькімі прасцей, яны яшчэ не усё разумеюць, а вось падлеткі пачынаюць віванацца ва ўсім сябе: «раз мяне кінулі бацькі, значыць я зрабіла нешта не так».

Дзеці хочучы вярнуцца да маці, якая б яна ні была, усё адно для іх яна самая лепшая. Пасля шасці месяцаў працягвання ў сацыяльным прытулку малых накіроўваюць у дзіцячы дом для дзяцей-сірот. Ці, калі пашанцуе, прыйдзе добрая цётка і забярэ жыць да сябе. Прыёмная і сям'я ў гэтай сітуацыі — самы ідэальны варыянт для дзіцяці, непатрэбнага роднай маці. Бо ў інтэрнаце, як бы там ні было сытна і цёпла, безумоўна, на такі клопат,

Надзея ДРЫЛА, фота аўтара.

Віктар СУПРУНЧУК, літаратар, жыхар Мінска (2-я прэмія):

— Я шмат разоў друкаваўся ў «Звяздзе», вельмі ганаруся гэтым. Памятаю ранейшыя свае творы, вельмі шмат былі вядомыя на іх. Пішу я даўно, былі некалі сакратаром Саюза пісьменнікаў. Але апошнія 7-8 гадоў трохі адарваўся ад літаратуры. Цяпер працую ў «Беларусбанку», у нас выходзіць газета і часопіс, я іх галоўны рэдактар. Вельмі ўдзячны «Звяздзе» за публікацыю апавядання «Пад танец ваўкоў» — яна мяне акрыліла, узрушыла, натхніла. Таму што часта прыходзіць дамоў з працы і думаеш толькі, як бы адлучыць. Але цяпер я напоўнены творчасцю, працаюваю творы, якія даўно пачынаў. Наогул працоўны дзень у мяне пачынаецца з таго, што я адкрываю і чытаю «Звязду». Гэтая сапраўды вельмі цікавая, казачная праца, якая даўно пачынаў. Наогул працоўны дзень у мяне пачынаецца з таго, што я адкрываю і чытаю «Звязду». Гэтая сапраўды вельмі цікавая, казачная праца, якая даўно пачынаў. Наогул працоўны дзень у мяне пачынаецца з таго, што я адкрываю і чытаю «Звязду».

Антаніна АБРАМОВІЧ, настаўніца школы з вёскі Старая Мётча Барысаўскага раёна (3-я прэмія):

— З газетай «Звязда» я звязана з дзяцінства. У нас «Звязда» заўсёды была ў хатцы, яе выпісвалі бацькі, і калі я займала сям'ю, то стала распаўсюдзіць, што ў перадапошнім год жыцця народныя пісьменнікі Беларусі Іван Пятровіч Шамякін даслаў свой твор з паметкай: «на конкурс апавяданняў «Звязды». Заснавальнікі конкурсу былі ўзрушаныя. Аднаму з лаўрэатаў быў і знакаміты Адам Глобус, які прызнаўся: «Гэта мая першая ўзнагарода за літаратуру». Але цяпер часу жаданне ствараць ахапіла нашых чытачоў.

Наш эксперт, пісьменнік Віктар КАЗЬКО чакае, што актыўнасць аўтараў, якая назралася летась, перарасце ў сапраўдную якасць літаратурных твораў.

Першыя мае крокі ў конкурсе заключаліся ў тым, каб прыкмеціць, заўважыць кроплю жывога, самабытнага, але не раскрытага таленту, падтрымаць яго, дапамагчы чалавеку парадак, калі трэба, падтрымаць апаўяданне, — адзначае Віктар Апанасавіч. — Але по-тым такая неабходнасць знікла сама па сабе. Конкурсы амаль што прафесійныя. Адна з адметнасцяў гэтага конкурсу — ён усё больш становіцца народным. Нідзе няма такога конкурсу, нідзе так не дбаюць пра тое, каб роднае слова жыло сярод людзей, які ў найстарэйшай газеце. Літаратурны конкурс выдатна дапаўняе, пра што пішуць журналісты, палітра жыцця і погляду на яго становіцца большы разнастайнай. Кожны год з'яўляецца нейкае новае імя. І я з цікаўнасцю кажу лістай.

Шмат каго цікавіць, на што глядзіць «звяздоўска» журы, калі падводзіць вынікі? Па-першае, на мастацкі бок твораў. Па-другое, разглядаюцца перспектывы аўтараў, улічваюцца, адкуль чалавек і насколі цяжка прайсці амя ў адрозненне ад малых дзятых, хто жыве ў Мінску і мае больш магчымасцяў дайсці да чытача. Але сярэд нашых былых лаўрэатаў ужо ёсць тыя, хто мае свае кніжкі. Магчыма, калі-небудзь нехта з нашых чытацельных пераможцаў будзе ганарыцца тым, што першы крок у літаратуры зрабіў дзювочы «Звяздзе».

Віктар ВАРАНЕЦ, выкладчык Гродзенскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта (1-я прэмія):

— Я са «Звяздой» сутыкаўся, яшчэ калі быў студэнтам. Калі «Чырвоная змена», якая сёння яе частка, была самастойнай газетай, там можна было падзарабіць грошай: друкавалі гумарэскі і пародыі. Вось і звязалася з гумарам... А калі ў «Звяздзе» надрукавалі апавяданне «На бульбе», то некалькі чалавек тэлефанавалі і пыталіся: «Адкуль ты ведаеш тое, што з намі здары

Юбілеі НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК: ПРАЦУЕМ НА БУДУЧЫНЮ

80-гадовы юбілеі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі распачаўся ўчора «круглым сталом», дзе беларускія навукоўцы падзялілі вынікі сваёй работы і акрэслілі далейшыя перспектывы.

Шмат чаго зроблена для падтрымкі аграрна-прамысловага комплексу. Як адначасна і навука Старшыня Прэзідыума НАН Беларусі акадэмік Уладзімер Гусак, беларускія навукоўцы фарміруюць інавацыйны фундамент для доўгатэрміновай канкурэнтаздольнасці нашай сельскагаспадарчай прадукцыі. У бліжэйшыя 5 гадоў прадугледжваецца стварэнне 18 новых вытворчасцяў, 14 інавацыйных тэхналогій, 390 відаў машын і абсталявання, матэрыялаў, парод жывёл, новых гатункаў раслін, прадуктаў харчавання, ветэрынарных прэпаратаў. У Акадэміі новых створана 4 гібридна-селекцыйныя тэхналогіі, якія забяспечваюць паскаренае атрыманне новых гатункаў і парод. Есць напрацоўкі, якія ў бліжэйшыя гады дазволіць змяніць на 50 працэнтаў задавальніць патрэбы краіны ў эфектыўным маладзенькім свіне, высокаўдойных кароў беларускай селекцыі. Ужо сёння на палетках вырошчваюцца айчыныя гатункі сланечніка, соі, рапусу, кукурузы, якія значна лепш прыстасаваны да умоў беларускага надвор'я.

Вынікі работы ў біятэхналогіі сёння дазваляюць забяспечыць да 70 працэнтаў патрэбу ў айчынных дыягнастычных прэпаратах па асноўных відах інфекцый, знізіць эканомію, закласці асновы сістэмы біябяспекі Беларусі.

Акадэмія навук падтрымвала комплексную навуковую праграму па развіцці атамнай энергетыкі. Вядзецца распрацоўка тэхналогій і абсталявання для абыходжання з радыянактыўнымі адходамі.

Як адначасна першы намеснік міністра адукацыі Александр Жук, у ВНУ сёння існуе разгалічваная інфраструктура, куды уваходзяць навукова-тэхналагічны парк, інавацыйныя прадпрыемствы, цэнтры трансферу тэхналогій, маркетынговыя цэнтры (ўсяго 30 суб'ектаў), зарыентаваных на выкананне дзяржаўнай праграмы інавацыйнага развіцця.

Працягваецца работа па фарміраванні «Задачніка ад прамсловасці», дзе змяшчаюцца тэхналагічныя заплыты прадпрыемстваў прамсловасці, энергетыкі, лясной гаспадаркі. Паводле слоў Аляксандра Жука, выкарыстанне Задачніка дазволіла сканцэнтравана навуковы патэнцыял ВНУ для рашэння канкрэтных праблем вытворчага сектара.

Беларускія ВНУ актыўна супрацоўнічаюць з замежнымі партнёрамі. Летас іх навукова-тэхнічная прадукцыя была экспартавана ў 36 краін блізкага і далёкага замежжа. Толькі БДУІР летас заключыў кантракты ў Венесуэлаі, Індыі, Кітаем, Карэяі, Славакіі і іншымі краінамі на суму 10,7 млн долараў ЗША.

Пасля завяршэння работы «круглага стала» Старшыня Прэзідыума НАН Беларусі Міхаіл Мясніковіч адкрыў абыноўлены музей НАН і экспазіцыі інавацыйных дасягненняў беларускіх вучоных.

Інга МІНДАЛЁВА.

Ведай нашых! Генетыкі навучыліся вызначаць спадчынную схільнасць да інфарктаў

Спецыялісты Інстытута генетыкі і цыталогіі НАН Беларусі выпрацавалі спецыяльны метад ацэнкі спадчыннай схільнасці беларусаў да развіцця розных захворванняў і спосабы ДНК-дыягнастыкі паталогій на ранніх этапах развіцця.

Як палітэхнік дырэктар інстытута Александр Кільчэўскі, аналіз вядзецца па 20 чалавечых генах, звязаных з такімі захворваннямі, як сардэчна-сасудзістая паталогія, гемарогаўт, цукровы дыябет, рэўматычны артрыт і інш. Акрамя таго, ужо распрацаваны спосаб ДНК-дыягнастыкі спадчыннай схільнасці да развіцця ішемічнай хваробы сэрца. Дзякуючы сумеснай рабоце з РНПЦ «Маш і дзіця» ўпершыню ў Беларусі рэспандэнтны ДНК-дыягнастыка мінда-хандрыяльных хваробат чалавека.

Адным з прыярытэтаў дзейнасці інстытута ў галіне сельскай гаспадаркі з'яўляюцца даследаванні па маркер-спадарожнай селекцыі раслін. Прымяненне адбору на аснове ДНК-маркераў дазваляе хутка ацаніць зыходны матэрыял на наяўнасць неабходных генары і кантраляваць іх у ходзе селекцыі, што з'яўляецца павышэннем эфектыўнасці адбору, значна скарачае тэрміны стварэння гатункаў раслін і на 15-20 працэнтаў зніжае затраты. У інстытуце распрацаваны і ўкраінаўскія перадавыя ДНК-біятэхналогіі на аснове малекулярных маркераў, выяўлены ДНК-маркеры для генаў устойлівасці яблыні да паршы і для генаў устойлівасці бульбы да нематоды, распрацаваны метад ДНК-тэставання татаматэў па генах лёгкасці пладоў (маецца на ўвазе працяглае тэрміну захоўвання). Сумесна са спецыялістамі навукова-практычнага цэнтра па земляробстве айчыныя генетыкі вынайшлі спосаб ДНК-маркіравання пшаварнага ячменю, што дазваляе правадзіць яго дыферэнцыроўку на кармывы і прадатны для вытворчасці «вадкага хлеба».

На аснове малекулярных маркераў распрацавана і ўзгоднена з Мінскага сельскагаспадарчага ўніверсітэта спецыялізаваная сістэма ДНК-пашпартызацыі гатункаў асноўных сельскагаспадарчых культур (пшаніцы, жыта, бульбы, ячменю, лёну і інш.). Паводле слоў Аляксандра Кільчэўскага, айчыныя генетыкі прапанавалі схему дзяржаўнага кантролю закупкі насення з выкарыстаннем ДНК-пашпарту. Украіне такой сістэмы дазваляць узмацніць кантроль за канцэляцыйнасцю насення, набытага за мяжой, выключыць магчымасць фальсіфікацыі гатункаў і звязаных з гэтым эканамічных стратаў, павысіць эфектыўнасць кантролю за створанымі ў краіне гатункамі і якасць селекцыйнага працэсу, палепшыць сістэму патаванання новых гатункаў.

Есць у беларускіх вучоных відавочныя поспехі і ў галіне геннай інжынерыі раслін. Упершыню ў нашай краіне створана трансгена бульба з генам хіцзназы, які забяспечвае ўстойлівасць да грыбковага патэгена.

Актыўна ўкраінаўскія дасягненні генетыкаў (па ДНК-дыягнастыцы спадчынных хвароб) у жыўлагадучым комплексе Беларусі. Напрыклад, праведзена ДНК-тэставанне пшанічных быкоў на наяўнасць гена адказнага за правыя імунадэфіцыты, далены рэкамендацыі па выключэнні выяўленага гена з селекцыйнага працэсу. Ужо разгорнутыя работы па ДНК-тэставанні кароў па генах, якія вызначаюць асноўныя паказчыкі малочнай прадукцыйнасці, і свіней па генах устойлівасці да колібактэрыёзу. Між іншым, прымяненне ДНК-маркіравання гаспадарча карысных прыкмет у сельскагаспадарчых ад эканамічных раслін 9-11 рублёў на адзін рубель укладзеных затрат.

З выкарыстаннем ДНК-тэхналогій беларускімі навукоўцамі распрацаваныя метады ацэнкі бялагічнай разнастайнасці радкіх і знікаючых відаў жывёл. Упершыню ў Беларусі праведзеныя комплексныя малекулярна-генетычныя аналізы стану папуляцыі белаўжскай зубоў. Вучонымі далі рэкамендацыі па падборы больш аддаленых у генетычным плане пар для скрывавання, каб забяспечыць моцнае здароўе наступных пакаленняў. Між іншым, распрацаваны ў інстытуце падыходы — універсальны і можа быць прыменены да іншых радкіх відаў жывёл.

З 1998 года ў інстытуце існуе спецыяльны каардынацыйны цэнтр біябяспекі, які займаецца рэгуляваннем генна-інжынернай дзейнасці ў нашай краіне. Праці створана лабараторыя тэрмічнай генетычна мадыфікаваных кампанентаў. Для эфектыўнага працування распрацаваны інстытута ў практыку народнай гаспадаркі ў 2008 годзе на базе памянёнай лабараторыі быў створаны Цэнтр ДНК-біятэхналогій. З часам ён павінен пераўраці ў Рэспубліканскі цэнтр па генетычным маркіраванні і пашпартызацыі раслін, жывёл, мікраарганізмаў чалавека. Аднаўленне праект ужо ідзе.

Беларускія генетыкі актыўна супрацоўнічаюць з замежнымі калегамі. У прыярытэце з Шанхайскай акадэміяй навук (Кітай). Ужо ёсць шэраг сумесных распрацовак, напрыклад, мікрабіялагічны прэпарат, які абараняе расліны і павышае эфектыўнасць выкарыстання мінеральных рэчываў, сёння ён вырабляецца на адной з кітайскіх фабрык. Цяпер кітайскімі бокам разглядаецца магчымасць выкарыстання ў сьвеце распрацовак беларускіх генетыкаў па візуальнай выявы падзелу клетак. Цікаваць да работ беларусаў працягваюць Венесуэла, Расія, Сірыя.

Падчас сустрэчы з журналістамі Аляксандр Кільчэўскі прывёў прэзентацыю кнігі «Генетычныя асновы селекцыі раслін. Том 1», у якой аб'юльгены дасягненні беларускіх генетыкаў за апошнія 50 гадоў, прыведзены найноўшыя распрацоўкі і падыходы. Усаго плануецца выпусціць 4 тэмы.

Інга МІНДАЛЁВА.

(Заканчанне. Пачатак на 1-й стар.)

Можа таму здараюцца парадоксальныя рэчы. Часам у сядзібы-карацэды, якія спецыялізуюцца на карпаратывах, трапляюць сем'і, у тым ліку замежныя (матчыма, палкоўка), і застаюцца... задаволены. Ім бымае дастаткова таго, што побач з домам — лес, на вуліцы — снег, у суседзях — куры, а гаспадары — адкрытыя і вясёлыя людзі. Ды і апошнія лётчэцкія прамаўляюць: воль заробіць грошай, каб увабодзіць усё задуманае, і прыядоміць на «залеўні» (у сэнсе колеру лісяга, г. зн. экалагічна) турызм.

Лазня на апошнім месцы

Юры і Святлана Агаркі з самага пачатку займаюцца выключна зялёным турызмам. Таму з грашыма ў іх цяжкавата. Восць летас узлілі крэдыт у Беларапрамбанку на рэканструкцыю сваёй сядзібы, выкапалі калодзеж, зрабілі ў доме водарывод, каналізацыю, санвузел з душавой кабінай, закупаў будматэрыялы, і... грошы скончыліся. А засталася яшчэ шмат: веранду дабудова і гасцявыя кватэры з асобным уваходам, гасцявы домок, мансарду. Але будматэрыялы ёсць, рукі ёсць, астатняе — дадасца, упэўненыя Агаркі.

— Да пачатку сезона падрыхтуем тры пакоічыкі, што і раней здавалі, і адзін новы, тэрасу закончым, — пералічвае Святлана. — Наступнай зімой дабудуем тое, што не паспеём гэтай. Лазню — увогуле ў апошнюю чаргу, бо тая людзі, якія да нас прывязджаюць, менш за ўсё ёю цікавіцца.

Тыя, хто да іх прывязджае, цікавіцца ў першую чаргу маршрутам, які прапаноўвае Агаркі. Гэта адзін з сямі «Зялёных Шляхоў Беларусі», якія распрацавалі члены аб'яднання «Адпачынак у вёсцы» ў 2005 годзе. Сёння рэальна працуюць толькі чатыры Зялёных Шляхоў на тэрыторыі нашай краіны. Сярод іх Агаркаўскі «Нёманскі шлях» — адзін з самых запатрабаваных.

— Летам я вяду па ім групу з 10-15 чалавек кожнага выхадня, — расказвае Юры. — Пры грубым падліку атрымліваецца чалавек 250 за сезон. Да таго ж яны ўвесь час маршрут абнаўляем, дадаём у яго новыя пелі. Бо самі ўсё больш і больш даведваемся пра цікавыя мясціны і людзей, якія знаходзяцца побач.

«Зялёныя Шляхі ў Цэнтральнай і Усходняй Еўропе» — гэты міжнародная праграма, да якой тры гады таму далучылася і Беларусь. Яе

Зялёныя сцежкі сям'і АГАРКАЎ

сусветнай спадчыны ЮНЕСКА. Усё гэта наўрад ці калі-небудзь зашкавала б турыстам, стала б вядомым за межамі краіны і мисювым жыццём альбо на безматорным транспарце (палты, коні, веласіпеды) уздоў натуральных экалагічных калідораў, рэк, гістарычных гандлёвых шляхоў, старых чыгунак. Мэта такіх вандровак — садзейнічаць захаванню прыроднай і культурнай спадчыны, унёсак у мясцовую эканоміку, пашырэнне здаровага ладу жыцця.

«Нёманскі шлях» — гэта 10-кіламетровы маршрут, 90 працэнтаў якога складаюць лясны і палыныя дарогі. Ён бярэ пачатак ад сядзібы «Дакудава», знаёміць з вёскай,

сусветнай спадчыны ЮНЕСКА. Усё гэта наўрад ці калі-небудзь зашкавала б турыстам, стала б вядомым за межамі краіны і мисювым жыццём альбо на безматорным транспарце (палты, коні, веласіпеды) уздоў натуральных экалагічных калідораў, рэк, гістарычных гандлёвых шляхоў, старых чыгунак. Мэта такіх вандровак — садзейнічаць захаванню прыроднай і культурнай спадчыны, унёсак у мясцовую эканоміку, пашырэнне здаровага ладу жыцця.

«Нёманскі шлях» — гэта 10-кіламетровы маршрут, 90 працэнтаў якога складаюць лясны і палыныя дарогі. Ён бярэ пачатак ад сядзібы «Дакудава», знаёміць з вёскай,

сусветнай спадчыны ЮНЕСКА. Усё гэта наўрад ці калі-небудзь зашкавала б турыстам, стала б вядомым за межамі краіны і мисювым жыццём альбо на безматорным транспарце (палты, коні, веласіпеды) уздоў натуральных экалагічных калідораў, рэк, гістарычных гандлёвых шляхоў, старых чыгунак. Мэта такіх вандровак — садзейнічаць захаванню прыроднай і культурнай спадчыны, унёсак у мясцовую эканоміку, пашырэнне здаровага ладу жыцця.

«Нёманскі шлях» — гэта 10-кіламетровы маршрут, 90 працэнтаў якога складаюць лясны і палыныя дарогі. Ён бярэ пачатак ад сядзібы «Дакудава», знаёміць з вёскай,

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Фарэль і булчкі

За шэсць гадоў у Агаркі з'явіліся свае пастаянныя кліенты. Дарчыні, сям'і і ваша пакорная слуга. На явавыя канікулы 2007 года яна прывяла ў Дакудава тры сваёс дзяцей і плямёнчыку, усе — падлеткі 11-16 гадоў (да гэтага мы адначасна сям'ёй на гэтай сядзібе два гады жылі). Яны вадзілі іх па маршруце, а таксама на рыбальчы. Дзеці разам з дачкой Юры і Святланай Косеніяй цэлымі днямі ездзілі на веласіпед, гулялі ў мяч, увольпілі сям'ю высковае малако і елі чарніцы... Няпоўнае тыдня ім хапіла, каб вярнуць згубленыя падчас вучобы здаровы румянец, бляск у вачах і назапасіць уражанняў на доўгі час.

Між іншым, што тычыцца рыбалкі, то недалёка ад сядзібы «Дакудава» штогод у 20-х чыслах мая праходзіць міжнародны Кубак Гаўі — адно з самых старых і аўтары-

Шануй
родную
зямлю!

Спорт-тайм

Жаўнерчык перайшоў у «Кубань»

Краснадарская «Кубань» падпісала чатырохгадовы кантракт з 23-гадовым паўабаронцам барысаўскага БАТЭ Максімам Жаўнерчыкам. Зараз гулец разам з камандай знаходзіцца на перадсезонным зборы ў Турцыі. Летас «Кубань» заняла другое месца ў першай лізе і выйшла ў прэм'ерлігу чэмпіянату Расіі. У Жаўнерчыку склалася напружанае адносіны з кіраўніцтвам БАТЭ. Як тлумачыў у інтэр'ю старшыня праўлення клуба Анатоль Капскі, футболісту прапанаваў кантракт на два гады, аднак ён пагадзіўся толькі на год. «Жаўнерчык не таго ўзросту футболіст, без якога каманда не здолее абіграць. А пляццік вільняць грошы гульцы, які праз год пойдзе абсалютна ў нашых праўлах». Сам футболіст заўважыў, што перастануць трапляць у асноўны склад пасты таго, як за два дні да матча з салігорскім «Шахцёрам» на трэнерынгавы «гульнявы момант» не знайшоў агульнай мовы са старшым трэнерам Вадзімам Скрыпчанка. У першай палове студзеня з БАТЭ ў нямецкай клубы другой бундэслігі перайшоў лепшы бамбардзір каманды Віталь Радзючэў і Генадзь Блізнюк. Акрамя таго, абаронца Антон Сахарыў, які і выступаў у камандзе на працягу двух апошніх сезонаў, і «атрымаў ад клуба вольную», заключыў кантракт з наварасійскім «Чарнаморцам».

«Дарыду» не дапусцяць да чэмпіянату?

Дысцыплінарны камітэт Беларускай федэрацыі футбола на пасяджэнні 20 студзеня прыняў рашэнне хадатаўніцтва перад тым, як пачаць футбольны сезон. У рашэнні камітэта згадваецца, што «Дарыду» да ўдзелу ў гульніх чэмпіянату Рэспублікі Беларусь па футболе сям'ю камандаў першай лігі. Падстава — «у сувязі з неаднаразовым парушэннем регламента чэмпіянату і дысцыплінарнага кодэкса», падамаляе сайт БФФ. У выпадку такога рашэння гульцы «Дарыду» атрымліваюць статус вольнага агента.

Кутузаў перайшоў у «Бары»

Італьянцы «Бары» набылі беларускага нападдочнага «Пармы» Вітала Кутузава. Пагадненне з партызанамі было дасягнута ў пятніцу, але трансфер афіцыйна пацвердзіўся толькі ўчора.

МТЗ-РІПА абтуляе расіяны

Учора завяршыўся групувавы раўнд «Кубка чэмпіёнаў Садружнасці 2009». Як вядома, прадстаўнік Беларусі, сталічны МТЗ-РІПА, датармінова выйшаў у чварцфінал пачынаючы перамою над «Ашгабадам». Матч апошняга тура групувага раўнда супраць моладзевы зборнай Расіі турнірнага значэння не меў, тым не менш беларусы прыклалі немалы намаганні для перамогі — 2:0.

БАТЭ на 64-м месцы

Міжнародная федэрацыя футбольнай гісторыі і статыстыкі (IFFHS) апублікавала рэйтынг лепшых клубў свету па выніках 2008 года. На 64-м месцы ў гэтым спісе камп'ютэр Беларускай футбольнай федэрацыі БАТЭ. Па выніках снежаньскага рэйтынгу 2008 год беларускі клуб займаў 75-е месца. Узначалівае рэйтынг пераможца Лігі чэмпіёнаў і клубнага чэмпіянату свету «Манчэстэр Юнайтэд». З клубу пастаяцкай прасторы «Дынама» (17-е месца), данецкі «Шахцёр» (28) і пісцёрскі «Зеніт» (39).

Барыс ПРАКОПЧЫК

Таксама федэрацыя апублікавала рэйтынг клубных трэнераў. Самнаццатае месца ў ім займае настаўнік барысаўскага БАТЭ Віктар Ганчаранка. Лідзюць у спісе трэнераў «Манчэстэр Юнайтэд» сэр Алекс Фергусан. На другой пазіцыі галандскі спецыяліст і трэнер пісцёрскага «Зеніта» Дзік Адвекат. Таксама ў дзясятку ўвайшлі трэнеры еўрапейскіх клубў Арсен Венгер («Арсенал», 4-е месца), Рафаэль Бенітас («Ліверпуль», 5), Раберта Манчыні («Інтэр», 7), Аўрам Грант («Чалсі», 8), Франк Райкард («Барселона», 10).

Служыць у арміі не будучы

У час чарговага прызыву ў армію з Гомельскага гаравенскага медыцынскага камісіямі кожны тры прызыўнік ад службы вызваляецца. Па прычыне стану здароўя. У моладзі праблемы з сэрцам, паванкамі, пліскаватымі ступнямі, іншымі адхіленнямі.

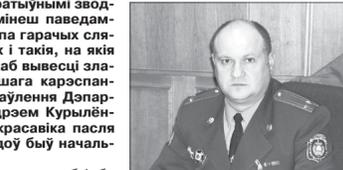
Уладзімір ПЕРНІКАЎ

Па словах навукоўцаў, атрыманая значна знізіць актыўнасць мазгавых клетак, у жанчын яна парэанейшам заставалася высокай. Пры гэтым самы жанчыны сьвярджалі, што дзякуючы самаўнушніцтву адчуваў сябе менш галодным.

Па словах навукоўцаў, атрыманая значна знізіць актыўнасць мазгавых клетак, у жанчын яна парэанейшам заставалася высокай. Пры гэтым самы жанчыны сьвярджалі, што дзякуючы самаўнушніцтву адчуваў сябе менш галодным.

Андрэй КУРЫЛЁНАК: «НАШЫ НАДЗЕЙНЫЯ ПАМОЧНІКІ — «АЛЕСЯ», «ФІНТ»...

Калі іншым часам вядоўца знаёміцца з аператыўнымі зводкамі міліцыі, бадый што ні ў адной з іх не праміненне паведамленняў аб тым, каб служба «Ахова» не раскрасла па гарачых слядах рознага роду злачынстваў. Але ёсць сям'я і такія, на якія патрабуюцца шмат часу і скуруп'яванай работы, каб вывесці злачынніка на чыстую ваду. Аб гэтым гутарка нашара карэспандэнта з начальнікам Гомельскага абласнога ўпраўлення Дэпартамента аховы МУС падпалкоўнікам міліцыі Андрэем Курылёнкам. На гэтай пасадзе ён працуе з леташняга красавіка пасля пераводу сюды з Мінска, дзе апошнія шэсць гадоў быў начальнікам Ленінскага аддзела аховы.

— Андрэй Паўлавіч, вы паступілі ўжо назаўважыцца з падраздзялення абласнога ўпраўлення Дэпартамента аховы? — А як жа. Для гэтага пабыўаў у 21-ым падраздзяленні і скажу, што колькасць супрацоўнікаў і складае чатыры тысячы. Падраздзяленні тры рознага «калібру» — буйныя па колькасці персаналу і ахоўных аб'ектаў (Мазыр, Жлобін, Светлагорск, Рэчыца) і малыя (Ветка, Карма, Чачэрск, Лельчыцы і г.д.). Работа апошніх была для мяне новай справай, бо ў Мінску, вядома ж, дзе працаваў раней, былі зусім іншыя маштабы.

— І якія ж выніковыя зрабілі? — На Гомельшчыне вельмі моцны ў цэлым склад ахоўнікаў. Яны, як кажуць, на сваіх месцах, аднак для палепшэння працы давёлося зрабіць некаторыя ратацыі.

— Магчыма, гомельскія ахоўнікі і свай неікі вопыт набылі, якога не мелі падобныя падраздзяленні Мінска? — Вы маеце рацыю. У гамельчан ёсць чаму павучыцца хоць бы ў такой справе: ахова гаражных каператываў, у выніку чаго там яны абсталяваны адзведнай апаратурай, сігналамізацыя. Такім чынам па раблосці ахоўваюцца 900 гаражоў. У Мінску гэтага да апошняга часу не было. Дарчы, там менш і карацэды, чым на Гомельшчыне, ахоўваюцца спецыялізаванымі арганізацыямі. А гэта ж дадатковыя паслугі для нашага ўпраўлення і,

падарами. Вынікі гэтага цяжка прадказаць.

Замочу, якія нельга адмакнуць ці зламаць, няма. Таму лепшы спосаб дасягнуць біспекі свайго жылля ці пашчэкіна — устаноўка сігналізацыі. Гэта разумнае многа (шкада, што не ўсе жыхары і кіраўнікі розных арганізацый і таму заклаюцца дагаворы з намі, вядома, што падраздзяленні дэпартамента гарантуюць захаванасць іх маёмасці).

— Вы цяпер ствараеце кіналагічны цэнтр у Навабеліцкім раёне Гомеля... — Работы пачаліся пры былых кіраўніках ўпраўлення — Рыгору Віталевічу Швабе і Віктару Уладзіміравічу Цімашковым, якія, дарчы, многае зрабілі для пашырэння базы падраздзяленняў аховы. Зараз гадаваліся па вырошчванні ішчанкоў службова-вышукowych сабак дабудоваўца, і гэтым ужо зацкаваліся прадстаўнікі праваахоўных органаў Малдовы і Украіны, якія выказалі жаданне набыць у нас тры ішчанкоў. Хаць скажаце таксама, што неўзабаве з'явіцца новая будынік ў Калінінкіўскага і Лельчыцкага аддзелаў аховы. Пашыраемса, расцём, аднымі словам.

— Але ж бываюць выпадкі, калі перад тым, як пранікнуць у тую ці іншую кватэру, рабунікі робяць не празноў...

— Гэта ў зямлянскай звычайнай і абавязковай практыцы, каб упэўніцца, што там нікога няма. Больш за тое, нірдака яны прасочваюць шлях гаспадароў кватэры, каб пераканацца, што тыя не маюць намеру зраць пазныч час вярнуцца. Іншым разам на той працяг жыхары не разгуюць па нейкіх прычынах, і тады зямлянскі, думачоку, што там нікога няма, могуць сустрэцца з яго гас-

падметаў. Тры супрацоўнікі міліцыі, не марудзчыні і хвіліны, выехалі на месца здарэння і знайшлі ў дварах прыватнага дома труп жанчыны, а ў хаце крывёй заходзіўся яе гаспадар у бездзялючкім стане. Міліцыянеры паставілі на слэды сабаку Графа, і той прыўвё іх у суседні дом, дзе як ні чым не бывала гуляла п'яная кампанія з трох чалавек, якія і ўчынілі тое цяжкае злачынства.

— Вы цяпер ствараеце кіналагічны цэнтр у Навабеліцкім раёне Гомеля... — Работы пачаліся пры былых кіраўніках ўпраўлення — Рыгору Віталевічу Швабе і Віктару Уладзіміравічу Цімашковым, якія, дарчы, многае зрабілі для пашырэння базы падраздзяленняў аховы. Зараз гадаваліся па вырошчванні ішчанкоў службова-вышукowych сабак дабудоваўца, і гэтым ужо зацкаваліся прадстаўнікі праваахоўных органаў Малдовы і Украіны, якія выказалі жаданне набыць у нас тры ішчанкоў. Хаць скажаце таксама, што неўзабаве з'явіцца новая будынік ў Калінінкіўскага і Лельчыцкага аддзелаў аховы. Пашыраемса, расцём, аднымі словам.

— Але ж бываюць выпадкі, калі перад тым, як пранікнуць у тую ці іншую кватэру, рабунікі робяць не празноў...

— Гэта ў зямлянскай звычайнай і абавязковай практыцы, каб упэўніцца, што там нікога няма. Больш за тое, нірдака яны прасочваюць шлях гаспадароў кватэры, каб пераканацца, што тыя не маюць намеру зраць пазныч час вярнуцца. Іншым разам на той працяг жыхары не разгуюць па нейкіх прычынах, і тады зямлянскі, думачоку, што там нікога няма, могуць сустрэцца з яго гас-

— Але ж бываюць выпадкі, калі перад тым, як пранікнуць у тую ці іншую кватэру, рабунікі робяць не празноў...

— Гэта ў зямлянскай звычайнай і абавязковай практыцы, каб упэўніцца, што там нікога няма. Больш за тое, нірдака яны прасочваюць шлях гаспадароў кватэры, каб пераканацца, што тыя не маюць намеру зраць пазныч час вярнуцца. Іншым разам на той працяг жыхары не разгуюць па нейкіх прычынах, і тады зямлянскі, думачоку, што там нікога няма, могуць сустрэцца з яго г

У апошні час не сціхаюць размовы пра сусветныя фінансавы крызіс. Пра яго не ведае, можа, толькі дзіця. На ішчасце, гэта наваля не асабліва закранула нашу Беларусь, але чуткі пра беспрацоўных, якія запаланілі іншыя краіны, нават нашых найбліжэйшых суседзяў, папалохаюць людзей. Ды і дзе там не напалохацца: толькі ў Расіі на канец мінулага года было зарэгістравана звыш 1,45 мільянаў беспрацоўных. Больш за тое, некаторыя прадпрыемствы аб'явілі аб планах вызваліць ад працы ў студзені-лютым 2009 года яшчэ каля 270 тысяч чалавек. Ці закране хваля масавых звальненняў Беларусь і ў прыватнасці, Мінск? Людзі якіх прафесій могуць не турбавацца за сваю будучыню, а каму мае сэнс падацца пра перанавучанне? У сітуацыі, якая склалася сёння на сталічным рынку працы, разбіралася карэспандэнт «Звязды».

Як паведаміла начальнік аддзела рынку працы, арганізацыі новых рабочых месцаў упраўлення занятасці насельніцтва камітэта па працы, занятасці, сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Святлана ЛЯВОЎЧЫК, колькасць беспрацоўных у Мінску за мінулы год складала 3,8 тысячы чалавек. Гэта 0,4 працэнта ад эканамічна актыўнага насельніцтва. У пачатку новага года гэта лічба амаль не мянялася. Больш таго, летась як і не будзь скачкоў, рэзкіх змяненняў таксама не адбылася. Аднае, што адзначыла 2008 год ад папярэдняга — поўны наймальнік на рабочую сілу вырас.

У верасні была зафіксавана роўная колькасць заўважэнняў вакансій у службу занятасці — 24 тысячы. Праўда, да канца года лічба крыху зменшылася. Але і тут няма ніякай трагедыі: такі працэс аднаўлення рынку працы звычайна бывае шчыльным. Праўда, у 2008-ым колькасць вакансій знізілася ў большай ступені, чым раней. Спецыялісты лічаць, што гэта звязана з сітуацыяй на прадпрыемствах, з іх нейкімі эканамічнымі ці арганізацыйнымі цяжкасцямі.

Тым не менш, звестак аб масавых звальненнях на студзені-люты новага года не паступала. Калі б такія звальненні чакаліся, кіраўніцтва прадпрыемстваў абавязана было б два месяцы праінфармаваць аб гэтым службе занятасці.

Афіцыйная статыстыка па Мінску сведчыць аб тым, што не больш за 1700 чалавек у мінулым годзе страцілі працу. Звыш 30 працэнтаў ад гэтай лічбы — лідэры перадпенсійнага ўзросту і пенсіянеры.

Фота Анастасі КІШЧУКА.

спецыяльнасцяў, 80 працэнтаў з якіх — рабочыя.

Па прагнозах Святланы Лявоўчык, у новым годзе, як і раней, будучы запатрабаваныя вадзіцелі, мантажнікі, электрамонтажнікі, рабочыя будаўнічых спецыяльнасцяў (асабліва вясной-летам), прадаўцы, слесары-рамонтнікі, слесары-сантэхнікі, сталяры, токары, электрыкі, электрамонтажнікі, некваліфікаваная рабочая сіла (прыбіральшчыкі, грузчыкі, кухонныя рабочыя), памочнікі выкавальных работ, санітары. Серод служачых — медыцыны, інжынеры (дарчы, поўны на гэтых спецыяльнасцях з кожным годам вырастае), спецыялісты сферы паслуг.

А вось эканамістаў, юрыстаў і псіхологаў зашмат у Мінску.

— Магчыма, спецыялісты высокай кваліфікацыі без праблем знаходзяць сабе працу нават па тых спецыяльнасцях, якіх сёння да статкова на рынку працы, — кажа Святлана Міхайлаўна. — Але, напрыклад, у нашай базе на 60 вакансій эканаміста прэзідэнта 300 чалавек. Як правіла, наймальнікі на конкурснай аснове шукаюць для сабе такіх работнікаў. Па зададзенай наймальнікам пасля звальнення папярэдняга работніка даецца два тыдні, каб на яго месца знайсці новага. Калі за гэты перыяд месца застаецца вольным, кіраўнік арганізацыі (прычым усіх формаў уласнасці, у тым ліку прыватнага ўнітарнага прадпрыемства) па заканадаўстве абавязаны падаць звесткі ў нашу службу. Таму, магчыма, да нас некаторыя вакансіі не паспяваюць дайсці, бо наймальнікі падбіраюць для сябе работніка самастойна. Акрамя таго, на нашым сайце людзі часта пакідаюць свае анкеты-рэзюмэ. Гэта дазваляе наймальнікам знайсці сабе працяглы адрор.

Каб атрымаць больш поўную карціну, звярнулася ў адзін з буйных сталічных кадравых цэнтраў і паішчалася ў дырэктара Ірыны ШАТКОЎСКАЙ, ці заўважыла яна якасць змяншэння змены на рынку працы, ці больш людзей звяртаецца ў цэнтр за пошукамі работ?

— Зараз крыху ранавата рабіць нейкі глыбокі аналіз, бо год толькі пачаўся, — патлумачыла Ірына Антонаўна. — Як правіла, многія кантракты былі заключаныя да канца 2008-га. Ведаю, што на некаторых фірмах, хоць людзей і не звылілі, але крыху зменілі апланы: дзесяці скарацілі ганды бонусу (у многіх кампаніях, асабліва гандлёвых, акрамя зарплат, у канцы года работнікі атрымліваюць дадатковыя грошы); на некаторых фірмах са студзеня 2009 года зарплата знізілі на 20 працэнтаў. Але

«Працуючыя людзі, якія раней хацелі знайсці для сябе больш цікавую, лепшую працу, паставілі свае пошукі «на паўзу»».

гэта хутчэй выключэнне, чым правіла. Ніякіх рэзкіх зменаў на рынку працы я не назіраю. Можна, самая вялікая змена ў тым, што людзі, якія працуюць, але хацелі б знайсці для сябе больш цікавую, лепшую працу, паставілі свае пошукі «на паўзу», засталіся на «старой». Думаю, што і далей асабліва шчыра ў нашай краіне не будзе. Больш за тое, у снежні толькі выйшлі на рынак некалькі буйных кампаній, у якіх грандыёзныя планы і якім патрэбна персанал (будуць шукаць фінансістаў рознага ўзросту, маркетологаў, бухгалтараў, інжынера-будаўнічых спецыялістаў).

Ірына Шаткоўская расказала, што заўсёды запатрабаваны спецыялісты ў галіне маркетынгу, інжынерна-тэхнічных, будаўнічых спецыяльнасцяў.

Напэўна, нейкае скарачэнне чакае менеджараў па продажы. Але і гэта залежыць ад сферы дзейнасці, дзе быў заняты спецыяліст. Магчыма, там, дзе размова ідзе пра прадметы раскошы, продаж ўпадае. Напрыклад, дарэгі аўтамабілі ва ўсім свеце купляць сталі менш. Адлюстравана гэта і на нашай краіне. Аднавядна, людзі, якія спецыялізаваліся на продажы аўтамабіляў у дарэгіх салонах ці, скажам, на ювелірных упрыгажэннях, можа, і застануцца без працы.

У новым годзе, прызначаць дырэктар кадравыя цэнтры, колькасць фірмаў, якія шукаюць праз агенцтва спецыялістаў, крыху скарацілася. Але ў снежні-студзені такога змяншэння адбываецца заўсёды. У гэты перыяд людзі менш даюць пра працу, а больш пра сябе. Некаторыя кіраўнікі прадпрыемстваў едуць у гэты перыяд кудысьці на адпачынак і таму зразумела некаторыя скарачэнне тых, хто звярнуўся па дапамогу.

Марына ЛЯВОШКА.

«ПАКУПНІК СЁННЯ ГАТОВЫ ЗАПЛАЦІЦЬ ЗА ТАВАР СТОЛЬКІ, КОЛЬКІ ЁН КАШТУЕ»

У аддзелах па продажы складанабывавай тэхнікі сталічныя крамы нарэцце, па-першае, усталёўвалася ранейшая зацішка, па-другое, асартымент тавараў практычна цалкам вярнуўся да колішняга ўзроўню, які быў напрыканцы мінулага — самым пачатку гэтага года. Выстаўленай прадукцыі спажаўчы цікавіцца, але відэа, што гэта ўжо не спаленныя рашніны, а запаланыя дзеянні па набыцці патрэбнай у доме рэчы. Што ж паказваў наш чарговы «шопінг» па асобных гандлёвых прадпрыемствах горада?

Прадукцыя, напрыклад, «Атланта» ў навунасці цяпер даволі шмат: пральныя машыны, халадзільнікі ў «ЦУМе», «Тэхніцы ў быцц» — «Радыеўтэхніцы» маюцца на любія густы і кішчоно. Калі не ў адной краме, дык у другой можна знайсці ўпадабаную мадэль той ці іншай тэхнікі. На некаторых узроўнях тых жа пральных машын можна убачыць надпісы «Прададзена», але іх колькасць падаецца зусім звычайнай — як пры будзёнай працы крамаў. Дарэчы, у «Радыеўтэхніцы» на гэты тавар шчы захаваўся календарны зніжка: адна з мадэляў замест 1 005 000 рублёў каштуе 950 000 рублёў. Плюс бесплатная дастаўка. Халадзільнік, які ўжо казалі, таксама вялікі выбар ва ўсіх наведаных крамах. У названай «Радыеўтэхніцы», праўда, давалася назіраць малаюк, убачына раней у «ГУМе»: у адным з гандлёвых залаў значнае месца займалі больш за два тыдні вездзарныя карабкі з раней прададзеным таварам, які чакаў свайго часу дастаці спажаўцам. Гэтыя тэрміны складалі ад 21—22 да 27—29 студзеня. Але на супрацьлеглым баку стаяла ці не меншая колькасць распакаваных, прызначаных для продажу халадзільных аграгатаў. Цэны на ўсю гэтую тэхніку, можна сказаць, практычна не змяніліся. Гэта нам пацвердзілі і на самым заводзе, куды мы звярнуліся па каментар: «Адпункныя цэны за апошні час

змяніліся толькі на памер інфляцыі, узнімаюць іх вышэй мы не маем права. Канкрэтна лічба? Прабачце, гэта камерцыйная тайна. Адрозжа новых партый відзэцка згодна з зацверджанымі квотамі, як вы самі заўважылі, наша прадукцыя ў гандлі ў шырокім асартыменце».

Тэлевізар цяпер таксама пры жаданні можна набыць без аніякіх праблем, праўда, чамусьці менавіта гэтыя аддзельнікі падаліся самымі нешматлюднымі. Прынамсі, у адрозненне ад іншых. Падчас майго маніторынгу асартыменту і коштаў не заўважыў, каб нехта набыў любую мадэль тэлевізара. Цэны? Тут, на мой погляд, назіраліся некаторыя «розначытнікі». Так, на маё пытанне кант павелічання цэнаў за апошні час прадавец у «ЦУМе» адказаў: «Яно было значнаым, у сярэднім тэлевізары падабражлі недзе на 10 — 15 тысяч рублёў». У думках я — імя практычна пагадзіўся. А вось у «Радыеўтэхніцы» пры маніторынгу чамусьці такога меркавання не складалася. Выбраў адну з мадэляў сярэдняй машыны з плоскім экранам, на якую раней дзеля цікаўнасці звяртаў увагу і прыкладна памятаў яе кошт, і зноў звярнуўся з пытаннем: «Яно было значнаым?» Той неяк незадаволена буркнуў: «Не памятаю». Ну а хоць бы прыкладна: «Тысяч на 150». Названа лічба практычна супала з той, якую я загадаў у думках.

На «Гарызонце», як і ў папярэднім выпадку, былі нешматлюднымі ў каментары, аднак на некаторыя пытанні жэс б адказаў: «Некаторыя рэзіцы ў цэнах, якіх раней былі вызначаны на нашу прадукцыю. Як вы ведаеце, яны былі скіраваны на тое, каб прыцягнуць, зацікавіць пакупніка. Цяпер яны непатрэбныя, можна працаваць і без зніжка: пакупнік гатовы плаціць за тавар столькі, колькі ён каштуе». І што, нават памер інфляцыі пры фар-

міраванні коштаў не ўлічваюць? «Больш ніякіх каментарыяў».

Калі і была нейкая асабліваць падчас імправізаванага «шопінгу» па асобных сталічных крамах, якая кінулася ў вочы, дык звязана яна была з газавымі пілатамі айчынай вытворчасці. На момант наведвання ў «ЦУМе» не было ніводнай мадэлі, цалкам адсутнічалі славуць «Гефесты» і ў «Тэхніцы ў быцц» (хоць мадэльны рад за межамі аналагаў паўсюдна быў даволі шырокім). Толькі на першым паверсе «Радыеўтэхнікі» атрымалася пабачыць адрозжы сам мадэляў «Гефесты», праўда, чатыры з іх ужо мелі цэтлікі «Прададзена».

Каментар мы паспрабавалі атрымаць у Брэсце, у прадстаўніцтва вытворцы — ААТ «Бреста-запарат». «Увогуле, не ведаем, ці маею права даваць вам нейкую інфармацыю... Так, нашы адпункныя цэны павялічыліся на 5 працэнтаў. Усе пастаўкі для Мінска, згодна з выздзеленымі квотамі, мы выдзем праз сталічную аптовую базу — Мінскі аптовы рынак, таму вашы пытанні адносна цэнаў сталічным гандлю. Пастаўка відзэцкага вагона: пакуль ён дойдзе, правядуць разгрузку, зноў жа — з намі правядуць разлікі. Але паставіць прадукцыю больш, чым вызначана квотай, мы не можам. Зараз склад у нас «унуляе».

...У гэтых нататах асноўную ўвагу мы надалі найперш буйной складанабывавай тэхніцы, прычым, айчынай вытворчасці. За межамі аналагаў сёння таксама дастаткова шмат ёсць у продажы. Тое ж можна сказаць і пра больш «дробную» тэхніку кіштлату пыласошаў, кухонных камбайнаў, печыў-ЗВЧ. Пакуль асартымент, магчыма, яшчэ цалкам і не «дацягвае» да колішняга (даводзілася чуць канкрэтныя замовы пакупніку на пэўную мадэль ці вытворца і адказаў на іх прадаўцыў, маўляў, даведзенае крыху пачакае, пакуль будзе завоз), але ў цэлым, падаецца, пры жаданні можна і цяпер знайсці ў продажы патрэбныя тавары.

Сяргей СТАРЫНАЎ.

Фота Анастасі КІШЧУКА.

Жыхар вёскі Хатынічы Ганцавіцкага раёна Андрэй ЯРАШЭВІЧ на сваім падворку.

Вяртаючыся да надрукаванага «Бацькі задаволеныя тым, як вядзецца рэканструкцыя будынка школы»

Напачатку верасня мінулага года ў рэдакцыю па «гарачай лініі» звярнуліся бацькі мясцовых школьнікаў з вёскі Верасіцка Жыткавіцкага раёна з просьбай дапамагчы паскорыць рамонт навучальнай установы. Паводле іх слоў, ён распачаўся яшчэ ў маі, аднак ужо тады тэмпы работ на гэтым аб'екце выклікалі сумненні ў тым, што рамонт, як было абяцана, паспяхова завершыцца да канца года і дзеткі змогуць займацца ў роднай вёсцы.

Як патлумачыла нам тады загадчык раённага аддзела адукацыі Жыткавіцкага райвыканкама Ганна Лукашэвіч, больш за 180 вучняў з Верасіц з 2 верасня пачалі, згодна з рашэннем мясцовых уладзяў, вазіць на заняткі ў іншы месцаў школьнікаў 1—2 класаў — за 4 кіламетры ў вёску Зяносна, навучніцаў 3—11 класаў (130 школьнікаў) — за 6 кіламетраў у Тураў у сярэдняю школу № 2.

Ганна Лукашэвіч сказала, што цагляны будынак школы быў пабудаваны яшчэ ў 1960 годзе, прычым чамусьці на такім праекце, які не прадуладжваў, у прыватнасці, навунасці сталой (пад не было прыстасавана іншае памышканне). За мінулыя гады школа аказалася ў такім стане (былі праблемы з дахам, са сталяркай ды і іншым), што больш праймальным было гаварыць не толькі і не столькі пра капітальны рамонт будынка, але і адначасова пра яго рэканструкцыю. Згодна з праектна-каштарнай дакументацыяй, тут павінны былі з'явіцца новая сталюка, спартыўная лэка, некалькі навучных класаў. Усе работы цалкам па рамоне і рэканструкцыі (за кошт фінансавання з мясцовага бюджэту і крытальных сродкаў з абласнога) былі разлічаны на 2 гады. Аднак былі пастаўлена задача да канца мінулага года ўвесці ў эксплуатацыю асноўны корпус з прыбудаванай сталюкай, каб ужо са студзеня гэтага года ўсе школьнікі маглі займацца ў дзве змены ў школе роднай вёсцы.

Суразмоўца тады назвала гэтую задачу цалкам выканальнай: «Калі падрядная будаўнічая арганізацыя не будзе спраўляцца, будучы прыцягнуць іншы падрядчык». Хоць на той час, аддазваючы на заключэнне бацькоў школьнікаў маруднымі тэмпамі работ на аб'екце, прызначаваў, у прыватнасці, што на іх не хапае рабочых рук. Маўляў, з-за малак зборак у будаўнічай галіне многія будаўнічы з'яджаюцца на заробкі ў Расію...

На сённяшні дзень, як высветлілася, школьнікі з Верасіц пакуль яшчэ не вярнуліся ў родную навучную ўстанову: пачатковае звыно па-ранейшаму займаецца ў Зяносна, старэйшыя навунасцы вучацца ў Тураве. Ступаю па просьбе рэдакцыі патлумачыў нам гэты загадчык аддзела адукацыі Жыткавіцкага райвыканкама Гендзь Бароўскі.

Часам лягчы пабудавана нешта з самага пачатку, чым перабудавана. Іншымі словамі, падчас правядзення рэканструкцыі высветлілася, што аб'ём работ крыху большы, чым меркавалася першапачаткова, у праект да таго ж уносіліся карэктывы. Нагадаю, што ад старога будынка засталася фактычна толькі адна «карыбка», па сутнасці ўзводзіцца новая школа. Зноў жа, нельга парушаць будаўнічыя нарматывы. На сёння асноўны корпус ужо гатовы, у сталюцы ляжаць пліты перакрываў, практычна завершана ўзвядзенне ўнутраных перагародак. Праведзены ўсе інжынерныя камунікацыі, дзейнае ацяпленне. Словам, будаўнічыя работы вядуцца даволі шпаркімі тэмпамі. Працуючыю на аб'екце хапае, фінансаванне, прынамсі, да канца мінулага года, вядося належным чынам, — сказаў Гендзь Піліпавіч.

Паводле яго далейшых слоў, зараз адна з галоўных задач — высушыць сцены, выветрыць з памышкання усё пахі. Працэс гэты залежыць і ад надвор'я, таму дакладна спрыгназаваць, калі школьнікі вернуцца ў родную школу, цяжка. Аднак бацькі школьнікаў, бачачы ўсе змены, больш не хваляюцца.

— Будзены адбылася і сустрэча са старэйшай райвыканкама, — зазначыў Гендзь Бароўскі. — Бацькі на ўласныя вочы маглі пераканацца ў тым, што ў школе шмат што ўжо зроблена. І гэтая карынка іх вельмі парадвала.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Дарэгія «лішнія» метры

Хацела б даведацца, ці павінен плаціць за лішнія метры ў кватэры пенсіянер, калі ў яго кватэра прыватызавана? І ці павінны камунальнікі зрабіць пераразлік на суму, якую я выплаціла за больш чым дзесяць гадоў?

Я.М. Дрозд, Брэсцкая вобласць. Пытанні разлікаў насельніцтва за карыстанне жылымі памышканнямі і жылёва-камунальнымі паслугамі рэгулююцца пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 25.08.1999 г. № 1332 «Аб упарадкаванні разлікаў насельніцтва за карыстанне жылымі памышканнямі і камунальнымі паслугамі» са змяненнямі і дапаўненнямі па стане на 15.12.2008 г. і Інструкцыі аб парадку аплатаў жылёва-камунальных паслуг, зацверджанай пастановай Міністраства жылёва-камунальнай гаспадаркі Рэспублікі Беларусь ад 25.05.2004 г. № 13. Згодна з названымі дакументамі, наймальнік, а таксама ўласнік жылых памышканняў (уласнікам стала і ў пасля прыватызцыі жылёга памышкання, якое займаецца), члены арганізацыі забудовышчыка абавязаны штомесца ўдзельнічаць у фінансаванні ў шматкватэрных жылых дамах адпаведна з займаемай імі агульнай плошчай жылых памышканняў долі затрат па фактычных расходах, звязаных з эксплуатацыяй і рамонтам да-

Альтэрнатыўныя ад А да Я ПІЯР НА ЎВЕСЬ СВЕТ

Нямецкія мас-медыя актыўна інфармуюць пра ўзнаўляльную энергетыку

Сёння мы з вамі гасцюем у Кёльне. Па славунасці тут далака хадзіць не трэба. Першае, што бачыць вандруючы знакамты Кёльнскі сабор. Ён на легендарна будынак адрываецца адрозжы з галоўнага вакзала. Ад велічыннасці гатчыных шпіляў ахоплівае рад, вежы самага высокага ў Германіі сабора дасягаюць 157 метраў. Не расчароўвае ён і ўнутры — казанчый прыгажосць вітражы, дзівосная распісана падлогі. Тут захоўваюцца старадаўнія фрэскі, епіскапскія жэзлы, хрысціянскія сьвятнікі. А за самым будынкам — інсталіяцыя: лясвіца ў неба, на прыступкі якой здолее ўзбарацца і самыя стомлены вандруцы. Музеі тут — на любы густ, але найперш на салодкі: паласавацца ўсмак можна ў Музеі шакладу. Кёльн яшчэ называюць горадам СМН, узяць хоць бы штаб-кватэры буйных радзівешчальных арганізацыяў, таму мы спытаемся да будынка Заходнегерманскага радыё (WDR). Тут у нас прызначана сустрэча з Дэтліфам РЫПЭНАМ, рэдактарам аддзела «Навука, наваколнае асяроддзе, тэхналогіі».

Ён расказаў нам, што ў Германіі ёсць публічна-прававое і прыватнае радыё, да першага адносіцца і WDR. «Сістэма публічна-прававога радыё — гэта дзевяць вышчальных арганізацыяў, і мы ўсе працуем разам. І астатнія станцыі, напрыклад, з Мюнхена, Гамбурга, могуць выкарыстоўваць нашы паведамленні бесплатна, так што мы дапамагам адзіну аднаму». Прыватныя кампаніі жывуць амаль выключна за кошт прыбыткаў ад рэкламы, а публічна-прававое — за кошт збору з насельніцтва за карыстанне радыёпрыёмнікамі

Падчас вялікай сусветнай канферэнцыі па ўзнаўляльнай энергетыцы ў Боне, дзе па запрашэнні нямецкага ўрада ўзлелі ўдзелі больш як паўтары сотні краін, Дэтліф Рылэн быў лідарам пуны нямецкага публічна-прававога радыё. «Мы арганізавалі невялікі пул з пяці чалавек — з нашай арганізацыі, з Берліна, Ганювера. Мы асвятлялі ўсе гэтыя тэмы. І за 4-5 дзён падрыхтавалі 150-200 паведамленняў. Сістэма гарантываных выплатаў за кілаватны ўзнаўляльнай энергіі, якая існуе ў Германіі, настолькі папулярная і паспяхова, што многія іншыя краіны, нават за межамі Еўропы, перанялі гэта. Так што інтэрэс быў вельмі вялікі. Канферэнцыя ў Боне асвятляла мноства журналістаў — і астатніх еўрапейскіх краін, і нават з Афрыкі і Паўночнай Амерыкі». Асвятлялі нават такія тэмы, як узнаўляльная энергія для Афганістана або Ціка-кеанскага рагіёна Афрыкі. «Вельмі часта людзі глядзяць на ўзнаўляльную энергію як на вельмі дарагія. Аднак калі ўзяць у нейкай цэлай краіне аддалены раён, дзе не праведзены лініі электраперадач, тады дарагая сонечная энергія ў адзін момант становіцца там вельмі таннай. Такія раёны становяцца

Кёльнскі сабор.

экалагічнай тэматцы, я не хачу, каб пейзаж напанаўся гэтымі ўстаноўкамі. Затое ў нас басконцае месца на дахах — для сонечнай энергіі ёсць вялікі патэнцыял, асабліва для ацяплення (сонечная тэрмія). Ён дагэтуль не рэалізаваны. Барта выкарыстоўваць і любое месцаваць, прыдатнае для гідраэнергетыкі. На фоне таго што нашым плошчу засталася для ветранай энергетыкі, найбольш прырод сёння ў сферах сонечнай і гідраэнергетыкі. Да таго ж, мы толькі пачалі ўжываць у Германіі, ды і наогул у Цэнтральнай Еўропе (апроч Ісландыі і Італіі, Бразумела), гэта тэрміяльную энергію. І тут таксама багаты патэнцыял. Я ніколі не думаю пра гэта раней, хоць спецыялізаваўся таксама і на геалагіі, аднак у большасці абласцей Германіі можна ўжываць геатэрмію. Там больш што яна падаецца найбольш экалагічна басконцай».

(нешта накіштат абанецкай плаці), пры гэтым яны звязаны і пэўнымі правымі абавязкамі адносна зместу праграм.

На Заходнегерманскім радыё шчыс каналаў. Апроч асноўнай праграмы (масавай) паводле слоў спадара Рылэна, ёсць і спецыялізаваныя — напрыклад, у Ісландыі. На самых юных і для людзей у шаюным узросце з адпаведнай іх захапленым папулярнай музыкы, ёсць класічная. «У гэтым будынку мы працуем над інфармацыйнай праграмай, музыкі і нас зусім няшмат», — адзначае суразмоўца.

Сам спадар Рылэн на пасядзе рэдактара аддзела рыхце каля 160 паведамленняў па сваёй праблематыцы за год, і недзе трыццаць — пра альтэрнатыўныя крыніцы. Як бачыць, у мас-медыя, разлічана на шырокую аўдыторыю, надаецца вялікая ўвага экалагічнай праблематыцы, энергабэражэнню, альтэрнатыўным крыніцам — немцаў гэта вельмі і вельмі цікавіць. Ёсць і выданні, якія спецыялізуюцца менавіта на ўзнаўляльнай энергіі. Напрыклад, часопіс «Сонца. Вецер. Цяпло». Ён арыентаваны не на звычайных жыхароў, якія заключаныя тым, як ацяпляць дом, а на службовых асобаў і бізнес-меншаў у сферы альтэрнатыўнай энергетыкі. Гэта, зразумела, вызначае характар і мову артыкулаў. Дарэчы, ёсць і журналісты, якія спецыялізуюцца менавіта на гэтай вузкай тэматцы. Аднак паводле прызначэння нашага суразмоўцы, «я адной тэме не прыжываю, за выключэннем міба што медыцыны — тэма шырокая сама па сабе, да таго ж, здароўем цікавіцца ўсе».

Спадар Рылэн падзяліўся з намі і ўласным меркаваннем: «Я не лічу, што ў нас дастаткова месца для прадурывання ветранай энергіі, і як рэдактар па

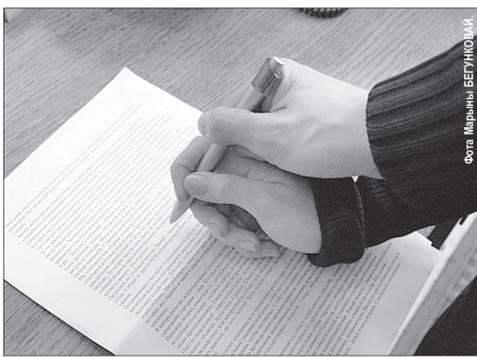
ца аўтаномнымі і могуць самі забяспечваць сябе энергіяй. А паколькі сонца ў іх шмат, гэта адрывае новыя магчымасці прыбытку. Мы таксама рабілі паведамленні пра гэта падчас канферэнцыі. Тут мы і пра магчымасці пудзівых еўрапейскіх краін. Найважлівых патэнцыял — у Ісландыі. На плошчах, непрыдатных для сельскай гаспадаркі, там размяшчаюцца мноства сонечных устаноўкаў».

Адным з канкрэтных вынікаў канферэнцыі стала тое, што Германія інвеставала 500 мільянаў еўра на падтрымку ўзнаўляльнай энергетыкі ў краінах, што развіваюцца. «Некаторыя еўрапейскія краіны далучыліся да гэтых намаганняў» — Швецыя, Іспанія, Нідэрланды», — дадае Дэтліф Рылэн. «Асноўны ўрок — гэта адрыццё таго, што ўзнаўляльная энергія — не раскошы і не абавязак з-за кліматычнага фактара, гэта звычайная рэча, тое, што можа даць энергаўтаномнасць».

Праўда, сёння ў Германіі ўжо з'яўляюцца іншыя праблемы. «Некаторыя людзі — і гэта немалая колькасць — лічаць, што ветраная энергетыка перахадзіць, «леце турбіны, якія прадурываюць энергію, асабліва ў Паўночнай Эстафалі. І кіраўнічыя сілы тут змагаюцца супраць ветраных энергетыкі. І вось якія ў іх аргументы: чым больш альтэрнатыўных крыніц, тым больш дарагой энергія становіцца ў гэтай частцы Германіі. Чыя спрабавоць абараніць вытворцаў, ад высокай цэнаў на электрычнасць». Спадар Рылэн падзяліўся з намі і ўласным меркаваннем: «Я

Будзёнае і спрадвечнае ШЛЮБНЫ ДАГАВОР: РАЗЛІК ЦІ ПАЦВЯРДЖЭННЕ КАХАННЯ?

Надаўна сродкі масавай інфармацыі паведамілі, што вядомы расійскі акцёр Уладзімір Маішоў выразаў сваю шлюбную клятву ў асродку сям'і ў асродку кінутага фразы, што, маўляў, трэба было складала Шлюбны дагавор... Такім гісторыям з удзелам вядомых асобаў у нашы дні нікога не здзіўляе, калі пасля скасавання шлюбу аднаму з бакоў дастаецца або шматлікая маёмасць або, што бывае радзей, увогуле нічога. Сёння многія залежыць не толькі і не столькі ад чалавечых якасцяў той ці іншай асобы, але і — ад умоў Шлюбнага дагавора, самога факта яго наяўнасці.

Фота: Марына БЕГУНОЎ

Яшчэ адносна нядаўна беларусы маглі быць толькі староннімі назіральнікамі такіх «ўзаемаадносін» паміж мужам і жонкай. Але з верасня 1999 года, калі ўступіў у дзеянне Кодекс Рэспублікі Беларусь аб шлюбе і сям'і, самі атрымалі заканадаўча замацаваную магчымасць заключыць шлюбны дагавор. Па шчырасці, асабліва гарачыя спрэчкі з гэтай нагоды цяпер у грамадстве не назіраецца. Змяняецца час, змяняюцца мы самі... І ўсё ж жонкі асабіста павіны ў выпадку неабходнасці адказаць самому сабе і сваёму партнёру на простае і адначасова складанае пытанне: ці гатовы яны падпісаць такі дакумент і да чаго гэта можа прывесці?..

— Заключэнне Шлюбнага дагавора не з'яўляецца паказчыкам недаверу мужа і жонкі ў адносінах адно да аднаго, — уперылася намеснік загадчыка першай Мінскай гарадской дзяржаўнай натарыяльнай канторы Галіна ІВАННІКАВА. — Больш за тое, ён, граматына і юрыдычна правільна складзены, садзейнічае захаванню шлюбу, паколькі ліквідуе першапачынную сямейную канфліктаў: спрэчкі аб даходах мужа і жонкі, аб сямейных выдатках і аб прыналежнасці набывай у перыяд шлюбу маёмасці.

Разлік ёсць. На сапраўдныя пачуцці

— Можна добра спрачацца і разважаць, ці патрэбны Шлюбны дагавор для грамадзян, якія ствараюць або ўжо стварылі сям'ю, ці не будзе ён пераходзіць для трынальці і даверальных адносін. Многія лічаць, што Шлюбны дагавор заключаецца толькі пры шлюбах па розніцы, — працягвае Галіна Міхайлаўна. — Аднак калі зірнуць на гэта з іншага боку, дык Шлюбны дагавор якраз часам і дапамагае зразумець шчырыя намеры бакоў у выпадку шлюбу па розніцы. Заключэнне гэтага дагавора — надзейная страхавка ў выпадку ўзнікнення спрэчкі у будучыні.

Як ужо гаварылася, бакамі Шлюбнага дагавора могуць быць як муж і жонка, так і асобы, што ўступаюць у шлюб. Пры гэтым муж і жонка могуць заключыць Шлюбны дагавор незалежна ад часу знаходжання ў зарэгістраваным шлюбе. Для такіх асобаў Шлюбны дагавор уступае ў сілу з моманту афармлення яго ва ўстаноўленай законам натарыяльнай форме, а для асобаў, што толькі збіраюцца заключыць шлюб, — з дня дзяржаўнай рэгістрацыі заключэння шлюбу.

Ніякага ўшчамлення правоў бакоў!

Некаму можа падацца, што ў Шлюбны дагавор можна запісаць што заўгодна. Так, яго ўмовы вызначаюцца бакамі на свой погляд. Разам з тым, варта падкрэсліць, што пры заключэнні Шлюбнага дагавора трэба ўлічваць артыкул 392 Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь, згодна з якім дагавор павінен адпавядаць абавязковым для бакоў прынцыпам, якія вызначаныя ў заканадаўстве.

Заканадаўца даў права ў Шлюбны дагавор урэгуляваць такія пытанні, як:

Меркаванне эксперта

Калі адразу бачна ўзаемападтрымка — у сям'і ёсць будучыня

Задачыца ЗАГСа Маскоўскага раёна сталіцы Наталля Баранова:

— Наш вопыт дазваляе ўжо на самай першай стадыі стварэння сям'і — пры падрыхтоўцы — меркаваць па асобных рысках, якой можа быць будучыня, якую ролю ў ёй будзе адыгрываць будучы муж ці жонка.

Напрыклад, калі маладыя людзі запяўняюць заяву і дзяцінныя пачынае кпліць з почырку хлопца, маўляў, як ты пішаў, наогула, ты дрына вучыўся ў школе, ужо аразумела, якія высокія патрабаванні ў яго да абранніка і хто, хутчэй за ўсё, будзе галоўным у сям'і. Або калі высьвятляецца, што пры падрыхтоўцы заявы аб афармленні шлюбу і паміж хлопцамі і дзяўчынай адбываецца прыкладна такая размова: «А ў цябе грошы ёсць, бо ў мяне выплата зарплаты будзе пазней», бо відэаочка, што такую сям'ю ў будучым могуць чакаць фінансавыя цяжкасці.

І наадварот, калі маладыя людзі ўспяж падтрымліваюць адно аднаго, дапамагаюць, падказваюць, бачна, што і ў іх ёсць перспектыва. Ад першага этапу станаўлення будучай сям'і, лічу, смее залежыць. Часам, назіраючы за канкрэтнымі парамі, мы пытаемся: а з бацькамі вы парэйліся, калі лепш прызначаць дзень вяселля, абмеркавалі ўсё на сямейным савеце? Не, кажуць, мы самі ўсё вырашам! Але сям'я я павіна пачынацца з інаша; з просьбы на каленне ролі абранніка, букета кветак будучай цешчы і бутэлькі каньяку — цесцю (*смецця*), з блашчавання бацькоў.

Калі ж выказацца наконт шлюбных дагавораў... У нашым ЗАГСе былі літаральна адзінаццаць выпадкаў на тысячу заключаных шлюбаў, калі найперш бацькі хваліліся, маўляў, мы прапішам чалавека ў кватэру, а потым, калі што, не здолеем яго ніяк выгнаць. У такіх выпадках мы сапраўды, каб заспакоіць людзей, раім ім заключыць Шлюбны дагавор.

...бакамі Шлюбнага дагавора могуць быць як муж і жонка, так і асобы, што ўступаюць у шлюб. Пры гэтым муж і жонка могуць заключыць Шлюбны дагавор незалежна ад часу знаходжання ў зарэгістраваным шлюбе. Для такіх асобаў Шлюбны дагавор уступае ў сілу з моманту афармлення яго ва ўстаноўленай законам натарыяльнай форме, а для асобаў, што толькі збіраюцца заключыць шлюб, — з дня дзяржаўнай рэгістрацыі заключэння шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб матэрыяльных абавязаннях у адносінах адно да аднаго ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

— аб сумеснай маёмасці і маёмасці мужа ці жонкі;
— аб парадку падзелу сумеснай маёмасці мужа і жонкі ў выпадку скасавання шлюбу;
— аб формах, метадах і сродах выхавання дзяцей;
— аб месцы пражывання дзяцей, памеры аліменту на іх, парадку стасунку з дзецьмі аднаго з бацькоў, які асобна пражывае, а таксама іншыя пытанні ўтрымання і выхавання дзяцей у выпадку скасавання шлюбу.

Зацверджана
Пастанова Прэзідыума Цэнтральнага камітэта
Беларускага прафсаюза работнікаў культуры
20.11.2007 г № 14

Палажэнне аб Прэміі Беларускага прафсаюза работнікаў культуры ў сферы культуры і мастацтва

1. Прэмія Беларускага прафсаюза работнікаў культуры ў сферы культуры і мастацтва (далей — Прэмія) прысуджаецца работнікам культуры, дзеячам мастацтва, прафесійным і аматарскім калектывам мастацкай творчасці (далей — творчыя калектывы) і індывідуальным выканаўцам за заслугі і высокія дасягненні ў літаратуры і журналістыцы, тэатральным, экранным і музычным мастацтвах, жывапісе, скульптуры, графіцы, дызайне і дэкаратыўна-прыкладным мастацтвах, народным і самадзейным мастацтвах. Кандыдаты на сушуканне Прэміі павіны быць членамі Беларускага прафсаюза работнікаў культуры.

2. Прэмія прысуджаецца адзін раз на год да Дня работнікаў культуры ў наступных намінацыях:
а) літаратура і журналістыка — адна прэмія;
б) тэатральнае мастацтва — адна прэмія;
в) экраннае мастацтва — адна прэмія;
г) музычнае мастацтва — адна прэмія;

Зацверджана
Пастанова Прэзідыума ЦК
Беларускага прафсаюза работнікаў культуры
18.11.2008 № 20

Палажэнне аб конкурсе па стварэнні тэксту і музыкі Гімна Беларускага прафсаюза работнікаў культуры

1. Конкурс па стварэнні тэксту і музыкі Гімна Беларускага прафсаюза работнікаў культуры (далей — конкурс) праводзіцца ў мэтах дэмакратычнага адбору мастацкіх твораў, якія адпавядаюць статусу Беларускага прафсаюза работнікаў культуры як галоўнага прафінансара.

2. Тэкст на беларускай мове і музыка Гімна Беларускага прафсаюза работнікаў культуры павіны мець інтаныйна-мелодычную якасць, запамінальнасць, урачыстасць, рытм шчасця.

3. Варыянт Гімна разглядае камісія па правядзенні конкурсу на стварэнне тэксту і музыкі Гімна Беларускага прафсаюза работнікаў культуры (далей — камісія), у склад якой уваходзяць прадстаўнікі Цэнтральнага камітэта, абласных і Мінскага гарадскога камітэтаў, творчых саюзаў Рэспублікі Беларусь, кампазітары, паэты, філолагі, вядомыя дзеячы беларускай культуры і мастацтва.

4. Конкурс з'яўляецца адкрытым, у ім могуць прыняць удзел як пэўныя асобы, так і творчыя калектывы. Творы прадстаўляюцца пад дэвізам у запячатаным конверце, пазначаным тым жа дэвізам. У конверце павінен быць тэкст і ноты Гімна, пазначаныя дэвізам. Дадаткова ў конверце ўкладваюцца другія запячатаныя конверты з дэвізам і са звесткамі аб аўтары (аўтары): прозвішча, імя, імя па бацьку, адрас і нумар тэлефонаў.

ГРУЗІЦА ЗБІЎ ЖАНЧЫНУ 20 студзеня ў Магілёве на Слаўгарадскіх шашы грузавы аўтамабіль ГАЗ збіў пешаходка. Здарэнне адбылося на неаргуляваным пешаходным пераходзе: 34-гадовая жанчына атрымала смяротную траўму.

Праводзіцца праверка здарэння, але Магілёўскай ДАІ яшчэ раз нагадавае пра спілкае дарожнае пакрыццё. Тым больш што на двар'е, паводле прагнозаў, пагоршыцца. Мокры снег і слота могуць ускладніць становішча на дарогах, што патрабуе павышанай увагі ад кіроўцаў і пешаходаў.

Алена КАЗЛОВА.

НЕ АДПЯВЯДАЎ ПАСАДЗЕ?..

Праўдзінна Крмычэўскага раёна ўзбуджана крымінальнае справа ў дачыненні да адказнай асобы аднаго з аддзяленняў прадпрыемства «Крмычэўскаму шчыперу».

31-гадовы мясцовы жыхар падазраецца ў тым, што ў красавіку 2007 года з-за таго, што не належна выконваў службовыя абавязкі, нанёс істотны ўрон прадпрыемству. Паводле ўраўнаважанага эксперта, паводле ўраўнаважанага эксперта, паводле ўраўнаважанага эксперта, пав

Пісьменнік → Пералятная птушка → Лягушка → Цвёрдая горная парода → Заўзяты амагар балеэта

1 → 2 → 3 → 4 → 5

Ляўка, магазін → Тарнаў у аднолькава «халодна» → Рук на тавары → Рук на інерцы → Марка малаліткі траўкі

Род песні → Фота 1 → Злучае берагі → Фота 2 → Тэпін ружу крок → Фота 3 → Зімбленая горада → Фота 4 → Уступ у сцяне → Пачэцкія мержы

Летні капляючы → Паміж берадоў і носам → Бытавая прылада → Дробная сетка для прасейвання → Форс, раскоша → Туземец

ЦУДА-ЖАНЧЫНЫ,

або Як слесар можа апынуцца ў закладніках у хатняй гаспадыні

Прынята лічыць, што жанчыны значна часцей за мужчын паддаюцца эмоцыям. А яшчэ і значна складаней прымуць адступіцца ад задуманага. Марчыма, менавіта спалучэнне гэтых дзвюх якасцяў робіць прадстаўніц зусольна вядомага як слабы пол здольным на самыя неверагодныя ўчыны.

Даведзеная да адчаю жанчына можа пайсці на злычынства. Нават калі гэта ўсюго толькі мірная хатняя гаспадыня з правінцыйнага мястэчка. Прыкладам таму можа паслужыць гісторыя 42-гадовай Трэісі Фокс. Яе прарыная машына працавала з перабоямі, а майстры, якія прыходзілі па выкліку, ніколі не даводзілі рамонтнай работы да канца. Пасля некалькіх месяцаў пакутаў жанчына абвясціла чарговым спецыялісту па рамонце бытавой тэхнікі, што бярэ яго ў закладнікі і не адпусціць да той пары, пакуль не пераканаецца, што прарыная машына папраўлена. Спалоханы слесар патэлефанаваў свайму менеджэру, а той выклікаў паліцыю. Ужо праз 15 хвілін закладнікі вызвалілі, прымым паліцэйскіх Фокс сустраля словамі «Ну нарэшце мяне выслухаюць!» Справа ў тым, што ў жанчыны двое маленькіх унукіў, і яна займаецца выхаваннем для ўсёй сям'і. Асуджэнне прарынай машыны вымушала яе два разы на дзень бегаць да суседзяў і знаёмых з мяшкімі бялізны. Фокс сказала, што на захоп закладніка яе падштурхнуў адчай. Зрэшты, яна была не першай, хто вырашылася на падобны крок. Некалкі гадоў таму жыхарка Украіны захапіла ў закладнікі слесараў, якія прыйшлі напавіць сапсаваны ўнітаз.

А ў лістападзе 2008 года дзве дзіўныя жанчыны абрабавалі офіс курсавы вазанні ў цэнтры Масквы. Пачыналася ўсё бяскрыўдна: 35-гадовае жыхарка сталіцы вырашыла асвоіць рукадзелле. Яна запісалася на адмысловыя курсы і атрымала кошт навування — 10 тысяч рублёў. Пасля некалькіх заняткаў яна вырашыла, што яе не задавальняе праграма, і адправілася забіраць свае грошы. Для маральнай падтрымкі жанчына захапіла з сабой маму-пенсіянерку, а тая, у сваю чаргу, паклала ў сумку электрашокер. У офісе яны засталі толькі сакратарку, якая не мела праваў сама вяртаць грошы за нявыкананне і прапанавала запойніц адмысловую заяву. Замест запойніц атакавала дзяўчыну шокерам, і маці з дачкой збеглі з сумкай пацярпелай, у якой было 34 тысячы рублёў. Увечары таго жа дня іх затрымалі супрацоўнікі праваахоўных органаў.

15 студзеня паліцыя штата Фларыда арыштавала 77-гадовую Лізу Дэвідсан. Пенсіянерка-аўтамадарка збіла мужчыну, які ехаў на скутэры, і нават не спынілася, хоць бачыла, што пацярпелы вылецеў на абочыну. Высветлілася, што пацярпелы дама проста вельмі спыналася да цырульніка. Да шчасця, збыты мужчына абшукаўся толькі моцнымі ранамаі, а парэшатаў правілаў дарожнага руху арыштавалі на выхадзе з салона. З ідэальнай укладкай.

Другая жыхарка Фларыды на мінулым тыдні выкрала некалькі дызайнерскіх сумачак у краме распродажу (прыкладна на 1200 долараў). Ахоўнік паспрабаваў затрымаць зладзейку да прыходу паліцыі, але да ўвахода ў магазін пад'ехала машына, на якой жанчына разлічвала ўячы. Значыцца та спыналася спытныцца ўнутры аўтамабіля, што апытнылася і павалялася, пасля чаго яе пераехала машына. Затым яна паднялася і залезла на капот, але потым завалілася і зноў была збітая

Сёння

Месяц: Апошняя кварта. Месяц у сузор'і Стральца.

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дні
Мінск	8.11	16.31	8.20
Віцебск	8.07	16.15	8.08
Магілёў	8.02	16.21	8.19
Гомель	7.52	16.24	8.32
Брэст	8.25	16.47	8.22
Гродна	8.19	16.55	8.36

Надвор'е на зяўтра

Геамагнітныя узрушэнні

Горада	Тэмпература	Геамагнітны узрушэнні
Віцебск	-2.0°C	23 год. 02 год.
Гродна	-1.4°C	20 год. 05 год.
Мінск	0.2°C	17 год. 08 год.
Магілёў	0.2°C	14 год. 11 год.
Брэст	+1.3°C	17 год. 08 год.
Гомель	0.2°C	14 год. 11 год.

Абазначэнні:
 ■ німа прыкметных геамагнітных узрушэнняў
 ■ невялікія геамагнітныя узрушэнні
 ■ маляя геамагнітная бура

Варшава	Ніей	Рыга
+3.7°C	+3.5°C	-2.0°C
Вільнюс	Масква	С.-Пецярбург
+2.4°C	+1.3°C	-1.1°C

А ЦІ ВЕДАЕЦЕ ВЫ, ШТО...

Калі дактары горада Лос-Анджэлес спынілі працу і вышлі на забастойку ў 1976 годзе, колькасць смерцяў у горадзе знізілася на 18%.

Чатырохмесячны чалавечы зародак уздымае і адварочаецца, калі наведзі святло літарыка на жывот маці.

Вуха Дзіянісія — гіганцкі грот у скалах каля Сіракузаў сапраўды падобны на чалавечы вуха і знакамты сваім ўваходам. Шогрт разарванага каля ўвахода папярэвага ліста аддаецца з глыбіні грота гарматы стрэлам.

У Антарктыдзе знойдзена вазера, вада ў якой у 11 разоў больш салёная за марскую і можа замарозіць толькі пры тэмпературы -50 градусаў.

У XVII стагоддзі тэрмометры напаялі не ртутью, а каньяком.

Два самыя высокія каэфіцыенты інтэлекту IQ, калі-небудзь зафіксаваныя чалавекам, належалі жанчынам.

Пісьменнік Рэдзьярд Кіплінг мог пісаць, толькі калі ў яго ружу былі заліты чарнілы чорнага колеру.

Паводле статыстыкі, 75% населення гэтага свету ў стане алкагольнага ап'янення піцьці СМС або тэлефануюць сваім былым палюбым партнёрам.

Каалы і людзі — адзіныя прадстаўнікі жывёльнага свету, якія маюць унікальныя адбіткі канечнасцяў. Адбіткі каалы нельга адрозніць ад адбіткаў пальца чалавека.

Найбольшая колькасць літар — 72 — утрымліваецца ў жмерскім алфавіце, найменшая — 11 — у мове ротокса з вострава Буагэвіль (Папуа—Новая Гвінея).

Аўтар «Фаўста» Гётэ, паміраючы, выгукнуў: «Пглядзіце на гэтую выдатную гадоўку жанчыны ў цёмных валасах на чорным фоне!»

У лорда Байрана было чатыры хатнія гусакі, якія ўсюды хадзілі за ім, нават на грамадскія сходы.

Парацэтамол — адзін з атрутных прэпаратаў на сучасным фармацэўтычным рынку. У Еўропе на яго выкарыстанне накладзены забарона.

125 дэцыметраў — такую сілу голасу прадмагавала на спарбортных 14-гадовае шатландскае школьніца, перакрычыўшы самалёт «Боінг», які ўзлятаў.

Скіфы ў баях аддавалі перавагу кабылам, бо тыя на бягу ўмеюць апарнацца сваёй мачавы пухір.

Першыя вайтоўкі былі ў Кітаі 2500 гадоў таму ў службоўцаў. На вайтоўцы чырнага колеру была напісана пагода службоўца і яго імя.

Тайскі нацыянальны гімн быў напісаны ў 1902 годзе рускім кампазітарам Патром Шчуровічам.

Гаспадары гасцініц у сярэднявечнай Англіі з мэтай адбіць алетыт у коней сваіх пастаяльцаў мазалі ім зусім свечкавым салам і такім чынам эканомілі на корме.

Піць за здароўе ўмілаванай, закусваючы свечкавым недаграмакі, лічылася сярод моднікаў таго часу вышэйшай правай рыцарскай адданаці даме сэрца.

Малюнак для абгорці карамелі, якая ў некалькіх змененых выглядзе сёння вядома як лагатыў «Чупа-Чупс», прыдумана ў 1961 годзе мастак Сальвадор Далі па просьбе Энрыке Берната, уладальніка кампаніі «Чупа-Чупс».

Гранёную шклянку стварыла ў 30-я гады мінулага стагоддзя знакамты скульптар Вера Мухіна, аўтар манумента «Рабочы і калгасніцаў». У той час у асяроддзі архітэктараў было моцнае захапленне гранямі. Гранёная шклянка дагэту папулярная, бо яна як нельга лепш падыходзіць для вымярэння аб'ёму вады і сыпкіх прадуктаў і

вылічэнні іх масы.

Аднойчы швейцарскага інжынера Жоржа дэ Містрыя азырліва падчас руднінай аперацыі — калі ён вымаў дзяўчынкі з поўці свайго сабакі. Пасля гэтага ён 13 гадоў (!) працаваў над ідэяй зашліпкі-ліпкі.

Жраць галаў прыносілі багам ахвяра, каб у выпадку небяспесі хутка збіраліся ўсе воіны, а менавіта — спальвалі таго, хто прыходзіў апошнім.

Вельмі крывая пацукі перацягваюць цырульня іхні: адзін з пацукіў кладзецца на спіну, другі заківае яму яйка на галаву і потым цягне яго за хвост, а першы пацук такім чынам моцна трымае лапамі яйка, каб не выпусціць яго і не разбіць.

Аднойчы ў гасцінцы ў Фрэдэрыка Шапена Жорж Санд спыталася, ці мог бы ён апісаць музыкнай паводзіны майго сабакі? Так з'явіўся «сабачы вальс».

Падрыхтаваў Іван КУПРВАС.

22 студзеня

1818 год — нарадзіўся Адам Кіркор, беларускі этнограф, гісторык, археолаг, публіцыст, выдавец, член-карэспандэнт Імператарскага археалагічнага таварыства, член Рускага географічнага таварыства, акадэмік навуц у Кракаве. Правады археалагічных, краязнаўчых даследаванняў у Віленскай і Мінскай губернях, вывучыў больш як 1000 курганіў. Запісаў узоры вузна-пазтычнай народнай творчасці, абрады, звычкі, гульты, танцы, народныя святы Беларусі. Аўтар даследаванняў «Рэшткі паганскіх звычак у Беларусі», «Аб этнаграфічнай мяжы літоўскай і славянскай народнасцў у Літве» і інш.

1905 год — у Пецярбургу перад Зімоным палацам расстраляная мірная дэманстрацыя рабочых («Крывавая нядзеля»), што стала штуршком да пачатку першай рускай рэвалюцыі.

«Надзея ёсць разнавіднасць шчасця і, можа быць, адзінае шчасце ў гэтым свеце».

Сэмюэль Джонсан (1709—1784), англійскі пісьменнік.

Крывічка

Рубрыку вядзе Валіяцка ШПЛЕУСКАЯ, тэл. 285 88 81 № 1 (290)

«Цяка тут з лесу невялічка Травай заросшая крывічка», Якуб Колас.

Напярэдадні агародных работ

У самы разгар зімы большасць агароднікаў пачынае займацца веснавымі праблемамі: праглядаць запасы, што засталіся з мінулага года, набываць насенне, рыхтаваць зямляныя сумесі для расады. Складаючы план участка, зазіраючы ў план мінулага года, каб не пасадзіць адну культуру на адным і тым жа месцы.

Здавалася б, складанага нічога няма — пры вялікім выбары насення купіць тое, што спадабалася. Пакеты, у якіх прадаецца насенне, з кожным годам усё прыгажэйшыя, на глянцавых карцінках плады і кветкі незвычайнай формы і колеру, якія ўжо ў нашым упуленні растуць у нашым садзе-агародзе. Але перш чым разлічыцца за набывае насенне, хоць бы вазміце ў рукі той пакецік, каб навоабачак прыкнінуць, колькі там зярнятка, а лепш паглядзіце на лісьці, дзе ўказана вага. Вось танд і высветліцца, якая фірма шчодрая на ілюстрацыі, а якая — на колькасць насення.

Яшчэ больш важная яго якасць і тэрмін прыдатнасці. Зярнячкі ўвагу на штакіткі, дзе ўказаны год і месяц гранічнага выкарыстання. Але гэта далёка не заўсёды гарантыя добраму ўсходжасці насення. Нярэдка з пакладзеных 10—12 зярнятк прарастаюць толькі 2—3. Спытайце ў сваіх суседзяў па дачы: што атрымліваецца ў іх з усходжасцю насення, ці няма былітныя ў яго гатункі, як было, напрыклад, у вас у мінулым годзе. А прадаўцы насення і супрацоўнікі фірмаў і крамаў абавязваюцца саміх дачынікаў, што самі набылі.

Выісце, відаць, адно: не выкладвайце пакецікі з надзеяй, на якіх запісана фірма-вытворца, каб хоць у наступны раз абсыці бокам гэтую фірму.

ГЛЕБА ДЛЯ РАСАДЫ

Вясной на выставах і ў крамах вельмі многа розных субстратаў, нават замежных. Але і тут быае расчараванне: у пакеце торф з рэшт-

Лячэнне ранаў у плодových дрэў

Канец зімы — гэта час, калі трэба ўважліва аглядаць дрэвы і своєчасова апрацаваць пашкодзеныя часткі ствалоў і галін.

Дрэвы ў нашых садах часта пакутуюць ад марозу, сонца і грызючы. Раны, што з'яўляюцца ў ходзе неспрыяльнага ўздзеяння знешніх фактараў, з цягам часу разрастаюцца і тэрмазоць рост, дрэвы слаба пладаносяць, зніжаецца імунітэт, і яны больш пакутуюць ад хваробаў і шкоднікаў. Звычайна на ранах, якія загойваюцца марудна, пасяляюцца грыбы і бактэрыі, гніе драўніна. Своесасовае ж лячэнне дае мацымасць ране зацягваюцца здравой драўнінай.

Калі грызючы абгрызаюць месцамі кару, то пашкоджанае месца трэба адразу абмазаць глінай з каравяком, можна выкарыстаць і садовы вар. У крайнім выпадку проста абматайце ствол паперай. Кара можа аднавіцца за 2—3 гады.

Сонечная апекі з'яўляюцца звычайна на паўднёвым бачу ствала. Пры лёгкіх апёках пашкоджаную частку толькі ванквыя слаі кары. У гэтым выпадку рану не трэба скрціць, зачыніць да драўніны, толькі ачысціць ад шматкоў кары, апрацаваць 1-працэнтным раствором меднага купарвасу (10 г на 1 л вады).

Агульнавядомай і даступным сродкам пры лячэнні ранаў з'яўляецца шаўце. Як садовае, так і дзікараслае шаўце садзейнічае хуткаму зацвярдзенню ранаў. Своезарэзанія лісты з чаранкамі здрабняюць, кладуць на рану слоем 1-1,5 см і абязваляюць яким-небудзь матэрыялам. На працягу лета абязку паўтараюць 2-3 разы.

Агульнавядомай і даступным сродкам пры лячэнні ранаў з'яўляецца шаўце. Як садовае, так і дзікараслае шаўце садзейнічае хуткаму зацвярдзенню ранаў. Своезарэзанія лісты з чаранкамі здрабняюць, кладуць на рану слоем 1-1,5 см і абязваляюць яким-небудзь матэрыялам. На працягу лета абязку паўтараюць 2-3 разы.

Агульнавядомай і даступным сродкам пры лячэнні ранаў з'яўляецца шаўце. Як садовае, так і дзікараслае шаўце садзейнічае хуткаму зацвярдзенню ранаў. Своезарэзанія лісты з чаранкамі здрабняюць, кладуць на рану слоем 1-1,5 см і абязваляюць яким-небудзь матэрыялам. На працягу лета абязку паўтараюць 2-3 разы.

Мікраэлементы патрэбныя ўсім

Мікраэлементы прымяняюць як пры апрацоўцы пасадкачага матэрыялу (насенне, расада, цыбуліны, саджанцы), так і для пазакарэнавай падкормкі ў перыяд вегетацыі плодových, агародных, кветкавых культур, бульбы. Пры апрацоўцы раслін мікраэлементамі больш хутка прарастае насенне, з'яўляюцца дружнай і здаровай усходзі, павышаецца прыжывальнасць раслін пры перасадках, зніжаецца ўзровень захворвання і ўздзеянне неспрыяльных фактараў знешняга асяроддзя, змяняецца ўтрыманне нітраў у прадукцыі.

Мікраўтаенне можна выкарыстоўваць і ў якасці дабаўкі да азотных, фосфарных, калійных угнаенняў, да рэгулятраў росту. Як жа павадзіць сабе расліны пры адсутнасці тых ці іншых мікраэлементаў?

Пры адсутнасці **бору** запавольваецца рост раслін, бутоны не раскрываюцца, у кары ўтвараюцца трэшчыны. Пры недахопе, напрыклад, **медзі** вянучу і засыхаюць верхавіны плодových дрэў, запавольваецца рост парасткаў, лісты драбнеюць, загінаюцца і прымаюць форму лодачкі. Калі раслінам нестae **марганцу**, зніжаецца інтэнсіўнасць фотасінтэзы і назіраецца хлароз лісьцяў. Пры адсутнасці ў раслін такога мікраэлемента як **цынк**, напрыклад, у плодových утвараецца мала пупышка, вырастаюць дробныя плады. На верхавінах парасткаў з'яўляюцца дробныя вузкія жоўтыя лісты, сабраныя ў рэзеткі. Хворыя галінкі не даюць прыросту і не пладаносяць. А вось пры недахопе ў раслін **маганію** ў лістах накоптваюцца нітраты, пупышка адміраюць, плады, клубні і карані страчаюць колер, растрэскаваюцца і дэфармуюцца.

Прыгожы агарод

Калі вы хочаце, каб ваш агарод набыў прыбавны выгляд, а вырошчванне агародніны на ім спрасцілася, раім пабудавач градкі-клуббы. Пры іх выкарыстанні не трэба перакопваць зямлю. Увосень глебу рыхляць віламі, адначасова запрымаючы яе перапарылы гной ці кампост.

На такіх градках практычна не бывае пустацеля, павялічваецца ўраджайнасць, эканоміцца вада для паліва. А калі вы пасадзіце агародныя культуры, якім не патрэбны асаблівы догляд, то спатрэбіцца ўсяго 2-3 гадзіны ў тыдзень для працы на агародзе. Да непрацаёмкай у вырошчванні агародніны можна аднесці чыбуліну розных відаў, фасолу, бобы, буракі, кабачкі, гарох, кроп, пятрушку. Вострапахтыя травы-прыправа, пасеяныя на клуббе, такія, як фенхель, мята, ісоп, ча-

бор — таксама не патрабуюць стараннага догляду, затое нададуць вашаму агароду прыгожы выгляд.

Калі градкі зроблены старанна, агарод будзе служыць упрыгажэннем участка не горш чым кветнік. Для таго, каб градкі атрымлівалі больш святла, лепш размяшчаць іх у даўжыню з поўначы на поўдзень. Культуры можна мяняць кожны год (акрамя шматгадовых, вядома). Не вярта рабіць градкі даўжэй за 3 м, аптымальна шырыня 1-1,2 м. Адлегласць паміж імі 50 см. На дарожках паміж градкі можна зняць слой дэбры, заслаць чорнай поліэтыленавай плёнкай ці руберойдам (каб не расло пустацеля), засыпаць слоем пяску, а зверху — галійчой ці гравіем. Па перыметры градкі агароджаюць дошкамі таўшчыняй 2,5 см. Вось і атрымаліся градкі-клуббы. Некаторыя агароднікі моцна загучаюць садкі, робяць так званыя ўшчыльненыя пасадкі агародніны. Пры такім спосабе саўбы-пасадкі менш расце пустацеля і ў глебе з'яўляюцца вада і дажджы больш вільгаці. Многія віды агародніны самі па сабе дэкаратыўныя. Упрыгажэннем вашага агарода могуць служыць розныя віды салаты з рознакаляровымі лістамі. Да месца на клуббе будзе такая расліна, як ісоп, што цягне з чэрвеня па верасне, а яго сіне-ружовыя кветкі будуць упрыгажваць градку цэлае лета.

На градках-клуббах цалкам можна спалучаць вырошчванне агародніны з вырошчваннем аднагадовых кветкавых культур (на-

Хрышчэнне дзіцяці

Пажырыцце дзіця стараліся ў межах 40 дзён пасля яго нараджэння. Гэта было абумоўлена тым, што дзіцяці хацелі я мага хутчэй даць імя і разам з імем святаго-ахоўніка. Вялікім грахам лічылася смерць незыхрышчанага дзіцяці. Таму, калі неўзайтка нараджалася хворым, і было бачна, што яно хутка памрэ, бабка-павітуха магла сама пахрысціць нованараджанага. Акрамя гэтага, згодна з царкоўнай традыцыяй, на 40-ы дзень пасля родаў выконваецца абрад уцэркаўлення маці і яе дзіця (справа ў тым, што пасля родаў жанчына 40 дзён не мела права заходзіць у храм).

Нашы продкі для хрышчэння дзіцяці стараліся выбраць самы спрыяльны дзень. Хрысціць дзіця можна ў любы дзень тыдня. Але звычайна хрысцілі ў надзёлю — самы светлы і святы дзень тыдня, а яшчэ лепш — у дзень якога-небудзь царкоўнага свята. Так, лічылася, калі пахрысціць дзіця на Вадохрышча, у яго будзе шчаслівы лёс. Але засцерагалі хрысціць у святы, звазанія са смерцю, напрыклад 28 жніўня — Успенне Багародзіцы.

Пры выбары дня хрышчэння дзіцяці абязваляю ўлічалі перыяд росту Месяца (маладзіц, ці новы Месяц), які рабіў станочны ўплыў на далейшы лёс дзіцяці.

У кожнай хаце абязважова быў спіс неспрыяльных або «чорных» дзён. У такія дні засцерагаліся выконваць абрад хрышчэння.

Акрамя гэтага, неабходна было ўлічваць структуру пастой — адна- і шматдзённых.

Блізнятці ці дваінятці стараліся пахрысціць у розныя дні, кожнаму выбіраў сваю пару хросных бацькоў.

Увосень понааску можна зрэзаць лісты, праліць зноў жа раствором кухоннай солі, накрыв галінкамі або яловымі лапкамі. Вясной наступнага года, як толькі расстане зямля, пятрушку падкарміць аміячнай салетрай, накрыв плёнкай, а ў хуткім часе можна збіраць ранні ўраджай.

ва можна толькі праз два тыдні пасля ўнясення ўгнаенняў.

Увосень понааску можна зрэзаць лісты, праліць зноў жа раствором кухоннай солі, накрыв галінкамі або яловымі лапкамі. Вясной наступнага года, як толькі расстане зямля, пятрушку падкарміць аміячнай салетрай, накрыв плёнкай, а ў хуткім часе можна збіраць ранні ўраджай.